

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางเขา

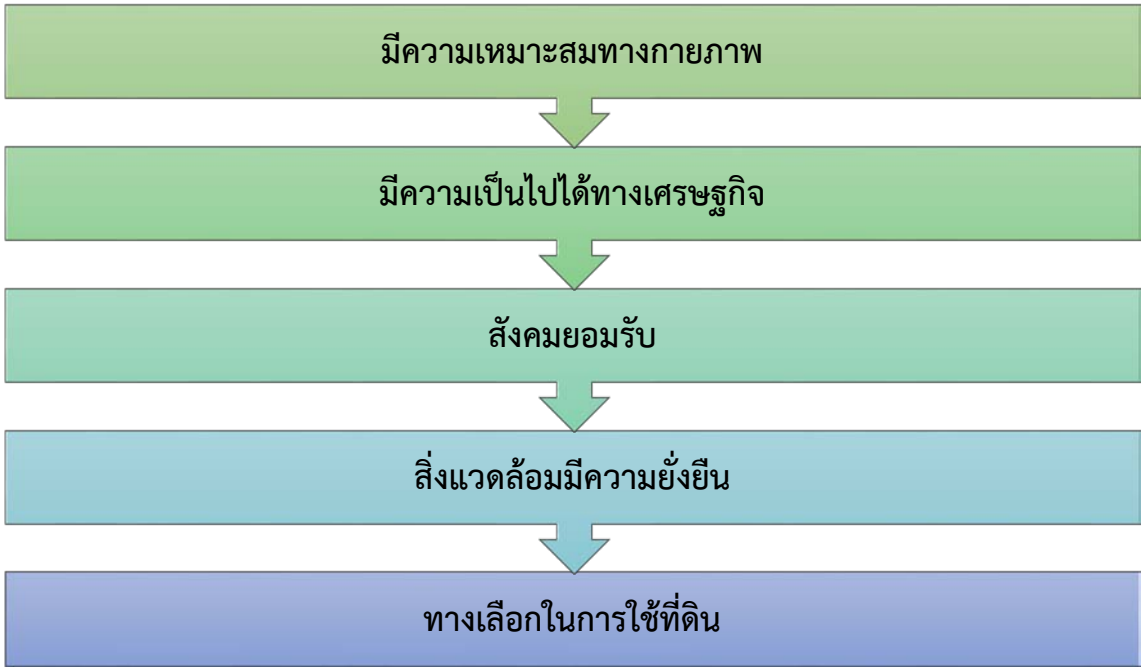
อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี 2564
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ
กันยายน
2564

สารบาญ

		หน้า
คำนำ		**ก**
สารบาญตาราง		**ง**
สารบาญภาพ		**จ**
บทที่ 1	**บทนำ**	**1-1**
	1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
	1.2 วัตถุประสงค์	1-1
	1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
	1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
	1.5 นิยามศัพท์	1-2
	1.6 คำสำคัญ	1-4
บทที่ 2	**ข้อมูลทั่วไป**	**2-1**
	2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
	2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
	2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-1
	2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-2
	2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-6
	2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-10
	2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-13
บทที่ 3	**ทรัพยากรธรรมชาติ**	**3-1**
	3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
	3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-5
	3.3 ทรัพยากรดิน	3-8
บทที่ 4	**กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน**	**4-1**
	4.1 หลักการ	4-1
	4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
	4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-7
บทที่ 5	**การประเมินคุณภาพที่ดิน**	**5-1**
	5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
	5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
	5.3 ผลชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน	5-1

สารบาญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 6	**แผนการใช้ที่ดิน**	**6-1**
	6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	6-1
	6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-1
	6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-3
	6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-4
	6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-12
	6.6 การจัดการความต้องการส่วนต่าง	6-13
บทที่ 7	**การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน**	**7-1**
	7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
	7.2 ตัวชี้วัด	7-1
	7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-1
	7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
	7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
	7.6 ระยะเวลาดำเนินการ	7-4

สารบาญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปี 2532-2563	2-7
2-2	สภาพการใช้ที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	2-11
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปี 2563	2-13
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปี 2563	2-14
2-5	สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปี 2563	2-16
2-6	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปี 2563	2-20
3-1	ป่าไม้ตามกฎหมายตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	3-1
3-2	ป่าไม้ตามกฎหมายตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	3-5
3-3	หน่วยแผนที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	3-10
3-4	สมบัติดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	3-11
3-5	การชะล้างพังทลายของดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	3-16
4-1	แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	4-3
5-1	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	5-4
6-1	นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	6-2
6-2	เขตการใช้ที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	6-13
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-6
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่องตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)	7-9

สารบาญภาพ

ภาพที่		หน้า
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	2-3
2-2	ความลาดชันตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	2-4
2-3	สภาพภูมิประเทศตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	2-5
2-4	เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดปัตตานี	2-8
2-5	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดปัตตานี	2-9
2-6	สภาพการใช้ที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	2-12
2-7	สัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	2-12
2-8	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปี 2562	2-21
3-1	ป่าไม้ตามกฎหมายตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	3-2
3-2	การจำแนกการใช้ประโยชน์ทรัพยากร และที่ดินป่าไม้ในพื้นที่สงวนแห่งชาติตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	3-3
3-3	ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	3-4
3-4	ที่ตั้งบ่อบาดาลตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	3-6
3-5	อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	3-7
3-6	ภูมิประเทศและชุดดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	3-14
3-7	ทรัพยากรดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	3-15
3-8	การชะล้างพังทลายของดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	3-17
4-1	แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	4-4
4-2	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	4-6
4-3	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	4-7
6-1	เขตการใช้ที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	6-5
6-2	ระบบการปลูกพืชตามแผนตามแผนการใช้ที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	6-11

บทที่ 1
บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 - 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สำรวจข้อมูลทั้ง กายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบของเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

"ที่ดิน" หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

"ที่ดิน" ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง "ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วยชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน" (FAO, 1974)

"ที่ดิน" หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

"ดิน" หมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรียวัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

"ดิน" ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่ค้ำจุนการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรียวัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

"ดิน" อินทรียวัตถุและอนินทรียวัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องมาจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

"การใช้ที่ดิน" หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

"การใช้ที่ดิน" หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

"การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน" หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

"การวางแผนการใช้ที่ดิน" หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางของการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB , 2012)

1.5.5 "เศรษฐกิจที่ดิน" หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 "เกษตรกรรม" หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 "การชะล้างพังทลายของดิน" หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 "การอนุรักษ์ดินและน้ำ" หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกัน รักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาดุลธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

"ดินดี น้ำสมบูรณ์"

บทที่ 2
ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีเนื้อที่ 99.68 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 62,303 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อ ดังภาพที่ 2-1

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ทะเลอ่าวไทย
ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบ่อทอง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลตุยง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ตำบลบางเขามีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 43 (สงขลา-ปัตตานี) การคมนาคมในตำบลบางเขาใช้การคมนาคมทางบกเป็นหลักในการติดต่อและขนส่งผลผลิตทางการเกษตรและประมงออกสู่ตลาดโดยใช้ทางหลวงหมายเลข 42 เป็นเส้นทางหลักในการเดินทางไปสู่ตัวอำเภอหนองจิกและตัวจังหวัดปัตตานี สำหรับการคมนาคมภายในตำบลใช้ถนนทางหลวงชนบทสายบ้านคลองขุด–แคนา และถนนรพช. สายบ้านทุ่งนเรนทร์ – บ้านบางทันเป็นเส้นทางหลัก

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านบางไร่
หมู่ที่ 2 บ้านบากง
หมู่ที่ 3 บ้านบางทัน
หมู่ที่ 4 บ้านดอนยางเหนือ
หมู่ที่ 5 บ้านดอนนา
หมู่ที่ 6 บ้านสายหมอ
หมู่ที่ 7 บ้านแคนา

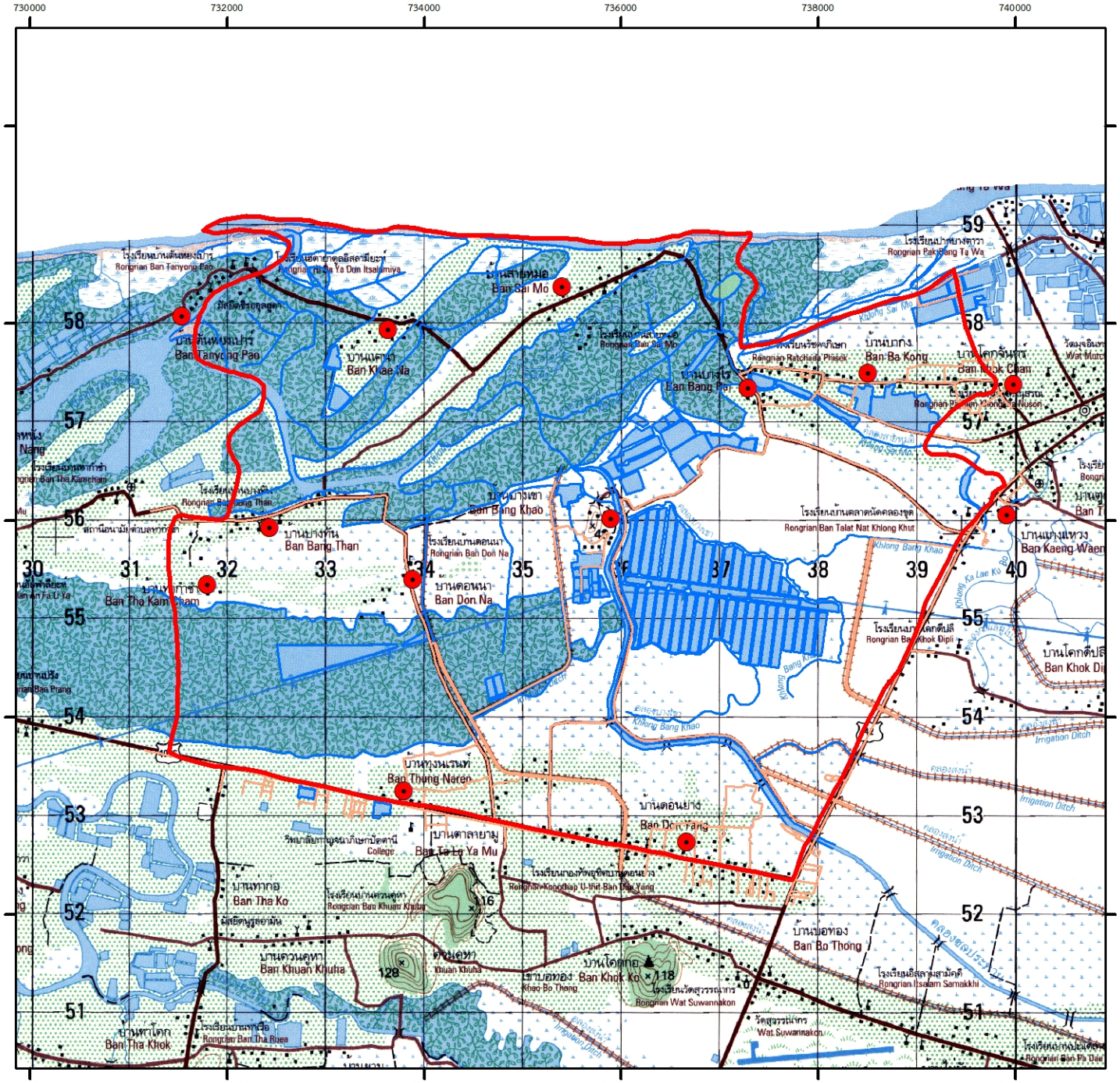
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

ตำบลบางเขา มีลำคลองไหลผ่าน 6 สาย ชาวบ้านทั่วไปจึงเรียกว่า “บาง” ในจำนวนนั้นมีริมคลองที่ติดกับเนินเขา จำนวน 2 แห่ง ซึ่งชาวบ้านแถวนั้นเรียกว่า “ควนเขา” ในบริเวณนี้มักจะเป็นที่อยู่ของค้างคาว และชาวบ้านจะมาเอาขี้ค้างคาวมาทำปุ๋ย เมื่อมีคนถามกันว่าเอามาจากไหน มักตอบว่า เอามาจากควนเขา ต่อมาเมื่อมีการคัดเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่อยู่ในหมู่บ้านนี้ได้รับเลือกตั้งเป็นกำนันคนแรก ตำบลนี้จึงได้ชื่อว่าตำบลบางเขา **ที่มา** : (องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขา)

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลบางเขา เป็นที่ราบและที่ราบชายฝั่งทะเล โดยส่วนใหญ่มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ รองลงมา 2-5 เปอร์เซ็นต์ และพื้นที่ มากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ เป็นที่ลาดเชิงซ้อน มีป่าสงวนแห่งชาติดอนนาอยู่ทางทิศตะวันตกและป่าชายเลนตลอดแนวลำคลองที่น้ำทะเลขึ้นถึง มีคลองกือแลซึ่งเป็นคลองน้ำเค็มไหลผ่านสามหมู่บ้านได้แก่บ้านแคนา บ้านบางทัน และบ้านสายหมอ มีคลองส่งน้ำชลประทานขุดผ่านตำบลจากทิศใต้ไปบรรจบกับคลองกือแล มีสายบางเล็กๆและป่าชายเลนตลอดแนวชายฝั่ง ดังภาพที่ 2-2 และภาพที่ 2-3

แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

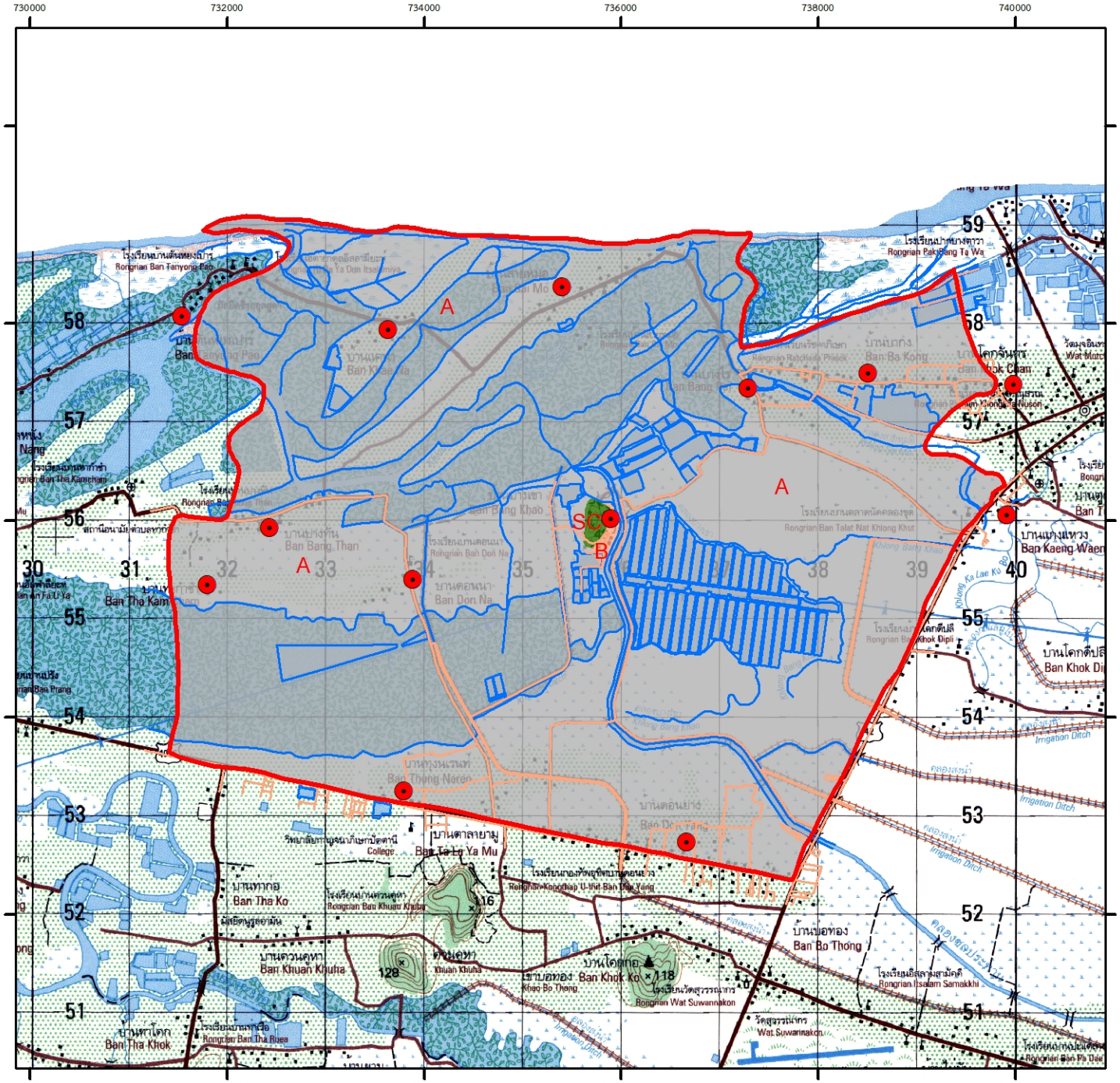
- บ้านและสถานที่
- ถนน
- ทางน้ำ
- ตำบลบางเขา

N
W
E
S

0 0.5 1 2 3 4 กม.

สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

แผนที่ความลาดชัน ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

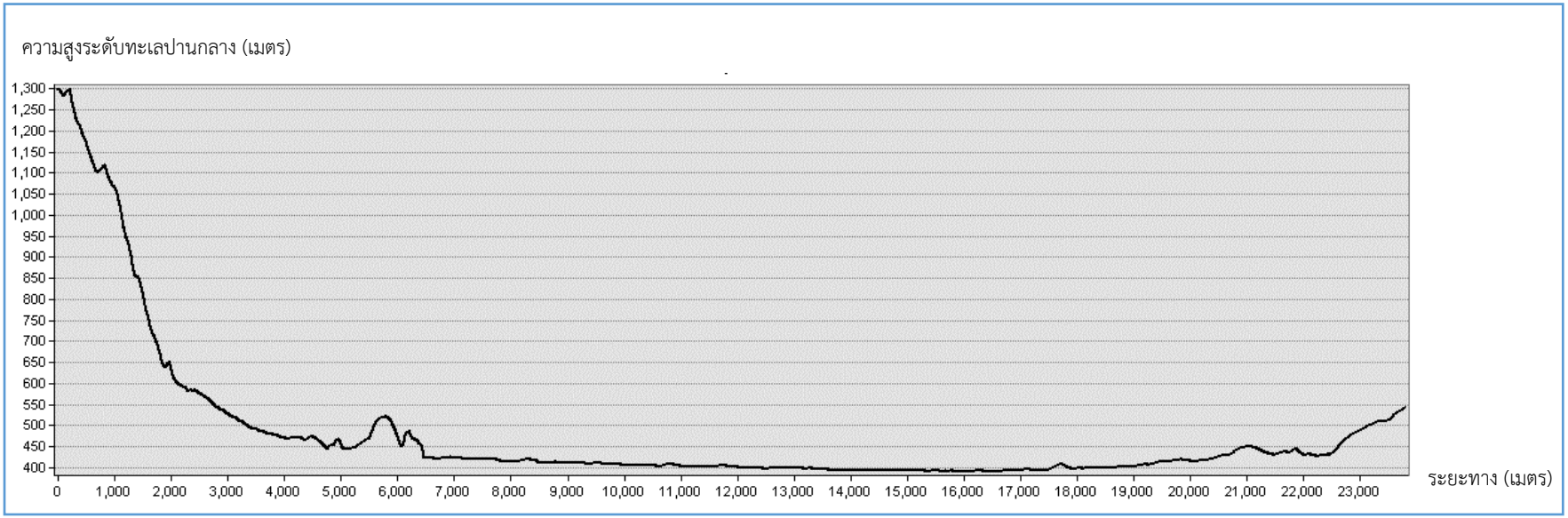
- บ้านและสถานที่
- ถนน
- ทางน้ำ
- ตำบลบางเขา

หน่วยแผนที่	ระดับความลาดชัน (%)
A	0-2
B	2-5
SC	>35

N
W
E
S

0 0.5 1 2 3 4 กม.

สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

ภาพที่ 2-3 ภูมิประเทศตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศตำบลบางเขา มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาวะอากาศทั่วไป

สภาพอากาศโดยทั่วไปของตำบลบางเขาเป็นเขตมรสุมมีลมทะเลพัดผ่านจากทิศตะวันออกและจากทิศตะวันตก ทำให้ในหนึ่งปีมี 2 ฤดูกาล คือ ฤดูร้อนกับฤดูฝน

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของตำบลบางเขา พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 2 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ช่วงนี้ได้รับอิทธิพลจากกระแสลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ เป็นลมร้อนชื้นทำให้อากาศร้อนอบอ้าวและมีฝนตกเล็กน้อย

ฤดูฝน แบ่งเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดเอาความชื้นจากทะเลอันดามัน และมหาสมุทรอินเดียเข้ามา ทำให้มีฝนพัดเอาความชื้นจากทะเลอันดามัน และมหาสมุทรอินเดียเข้ามา ทำให้มีฝนตกชุกในเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม อีกช่วงหนึ่งก็คือ ช่วงที่ได้รับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดเอาความชื้นจากอ่าวไทยเข้ามาทำให้มีฝนตกชุกอีกในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม

2.5.3 อุณหภูมิ

บริเวณตำบลบางเขาตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนธันวาคมมีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.3 องศาเซลเซียส มีอุณหภูมิสูงสุดประมาณ 32.6 องศาเซลเซียส ต่ำสุดประมาณ 23.6 องศาเซลเซียส

2.5.4 ฝน

บริเวณตำบลบางเขามีปริมาณฝนเฉลี่ย 1,225.7 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 147.8 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนพฤศจิกายน มีปริมาณฝนเฉลี่ย 393.2 มิลลิเมตร พบว่า ตำบลนางเขามีฝนอยู่ในช่วง 1,900-2,000 มิลลิเมตร

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ ปี 2562 ณ สถานีตรวจอากาศปัตตานีได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETo) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมกราคมถึงต้นเดือนเมษายน

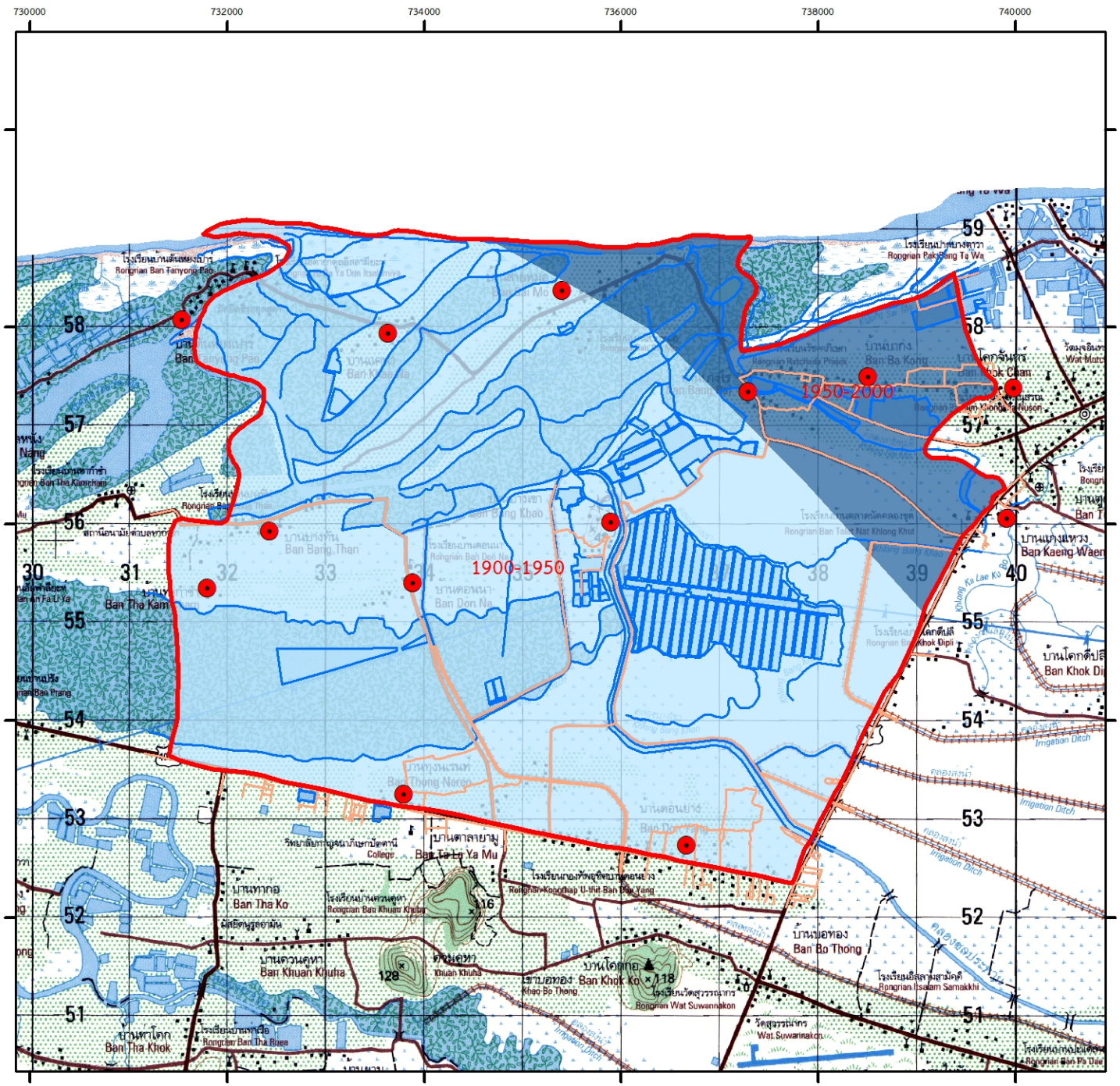
ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนมกราคม และช่วงนี้อาจจะเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนมกราคม (ตารางที่ 2-1 และภาพที่ 2-4 ถึงภาพที่ 2-5)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปี 2532-2563

เดือน	อุณหภูมิ (°C)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	การระเหยและการคายน้ำอ้างอิง	ปริมาณฝนใช้การ
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	22.7	31.0	26.2	82.0	96.5	9.0	70.4	81.6
ก.พ.	22.4	32.3	26.7	79.0	36.4	3.4	70.3	34.3
มี.ค.	23.0	33.4	27.5	79.0	58.9	6.5	80.3	53.3
เม.ย.	23.9	34.3	28.4	78.0	85.5	7.7	78.0	73.8
พ.ค.	24.5	34.1	28.4	79.0	130.1	12.6	78.1	103.0
มิ.ย.	24.3	33.6	28.1	80.0	109.7	11.8	72.6	90.4
ก.ค.	24.0	33.3	27.8	79.0	125.3	12.2	77.2	100.2
ส.ค.	23.9	33.2	27.7	79.0	139.5	12.9	80.0	108.4
ก.ย.	23.9	32.7	27.4	81.0	140.9	14.9	75.6	109.1
ต.ค.	23.9	31.9	27.0	84.0	224.8	18.7	72.2	143.9
พ.ย.	23.7	30.7	26.5	86.0	393.7	20.2	63.6	164.4
ธ.ค.	23.3	30.1	26.1	86.0	383.0	17.9	63.6	163.3
เฉลี่ย	**23.6**	**32.6**	**27.3**	**81.0**	**-**	**-**	**-**	**-**
รวม	**-**	**-**	**-**	**-**	**1,924.3**	**147.8**	**881.8**	**1,225.7**

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0
ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

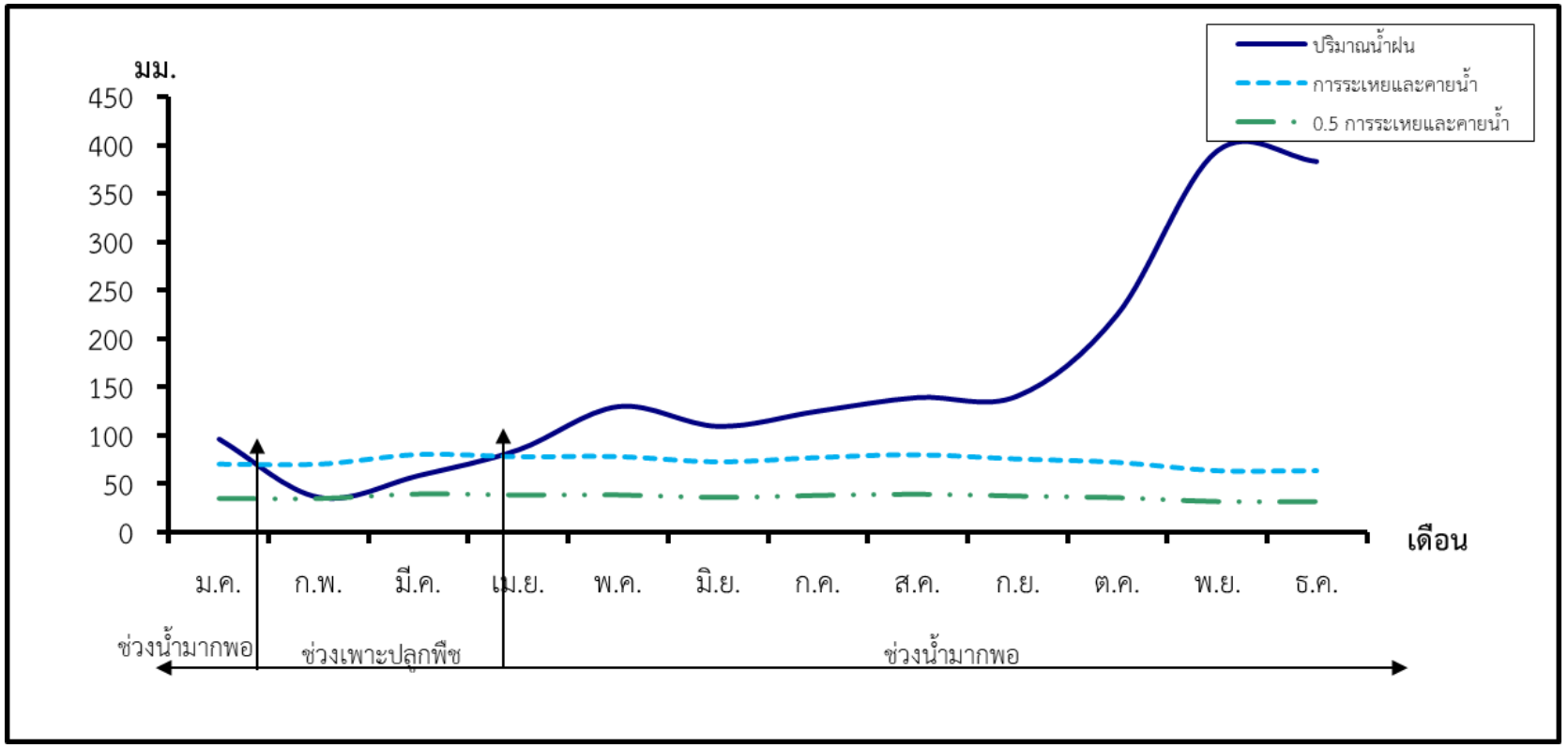
แผนที่เส้นชั้นน้ำฝน ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

- บ้านและสถานที่
- ถนน
- ทางน้ำ
- ตำบลบางเขา
- ปริมาณช่วงน้ำฝน 1,900-1,950 มิลลิเมตร
- ปริมาณช่วงน้ำฝน 1,950-2,000 มิลลิเมตร

สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

ภาพที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดปัตตานี

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,372 ไร่ หรือร้อยละ 12.79 ของพื้นที่ตำบล

2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 12,574 ไร่ หรือร้อยละ 47.70 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 4,586 ไร่ หรือร้อยละ 17.40 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง นาข้าว

2.2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 2, 537 ไร่ หรือร้อยละ 9.62 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง/ เสื่อมโทรม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน

2.3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 1,254 ไร่ หรือร้อยละ 0.29 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลร้าง/ เสื่อมโทรม มะพร้าว กล้วย

2.4) พืชสวน มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ดอก ไม้ประดับ

2.5) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 4,181 ไร่ หรือร้อยละ 15.86 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง และ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 8,213 ไร่ หรือร้อยละ 31.15 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ป่าชายเลนสมบูรณ์ และป่าพรุรอสภาพฟื้นฟู

4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,224 ไร่ หรือร้อยละ 4.64 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง ทะเล

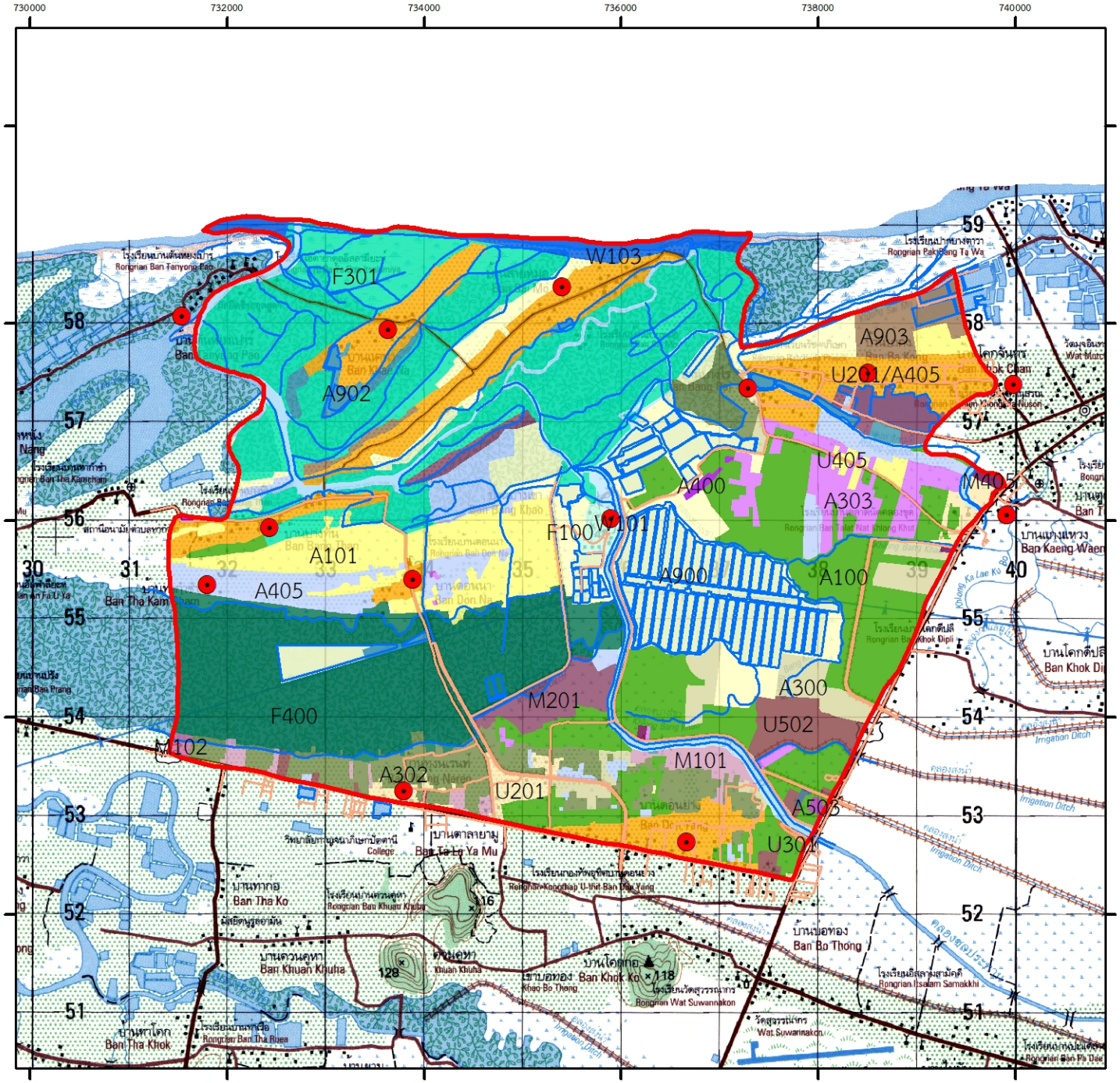
5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 980 ไร่ หรือร้อยละ 3.72 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ถม (ตารางที่ 2-2 และภาพที่ 2-6)

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	ไร่	ร้อยละ
A	**1. พื้นที่เกษตรกรรม**	**12,574**	**47.70**
A100	นาร้าง	3,137	11.90
A101	นาข้าว	1,449	5.50
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/ เสื่อมโทรม	619	2.35
A302	ยางพารา	1,313	4.98
A303	ปาล์มน้ำมัน	605	2.29
A400	ไม้ผลร้าง/ เสื่อมโทรม	33	0.13
A405	มะพร้าว	1,213	0.13
A411	กล้วย	8	0.03
A503	ไม้ดอก ไม้ประดับ	16	0.06
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	3,485	13.22
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	696	2.64
F	**2. พื้นที่ป่าไม้**	**8,213**	**31.15**
F100	ป่าไม่ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	98	0.37
F301	ป่าชายเลนสมบูรณ์	4,840	18.36
F400	ป่าพรุรอสภาพฟื้นฟู	3,275	12.42
M	**3. พื้นที่เบ็ดเตล็ด**	**980**	**3.72**
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	238	0.90
M101/ M102	ทุ่งหญ้า/ สลับไม้พุ่ม	28	0.11
M201	พื้นที่ลุ่ม	678	2.57
M405	พื้นที่ถม	36	0.14
U	**4. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง**	**3,372**	**12.79**
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	315	1.09
U201/ A405	หมู่บ้านบนพื้นราบ/ มะพร้าว	2,495	9.46
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	14	0.05
U405	ถนน	161	0.61
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	387	1.47
W	**5. พื้นที่น้ำ**	**1,224**	**4.64**
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	872	3.31
W103	ทะเล	3,582	1.34
	รวม	**26,363**	**100.00**

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน (2561)

แผนที่การใช้ที่ดิน ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

- บ้านและสถานที่
- ถนน
- ทางน้ำ
- ตำบลบางเขา

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ฯ	หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ฯ	หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ฯ
	A100		A900		M405
	A101		A902		U201
	A300		A903		U201/A405
	A302		F100		U301
	A303		F301		U405
	A400		F400		U502
	A405		M101		W101
	A411		M102		W103
	A503		M201		

N
W
E
S

0 0.5 1 2 3 4 กม.

สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2562 พบว่าประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลบางเขา มีประชากรรวม 4,877 คน แยกเป็นชาย 2,461 คน เป็นหญิง 2,416 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,018 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 221 ครัวเรือน หรือร้อยละ 21.71 เป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 797 ครัวเรือน หรือร้อยละ 78.29 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และภาพที่ 2-7

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปี 2562

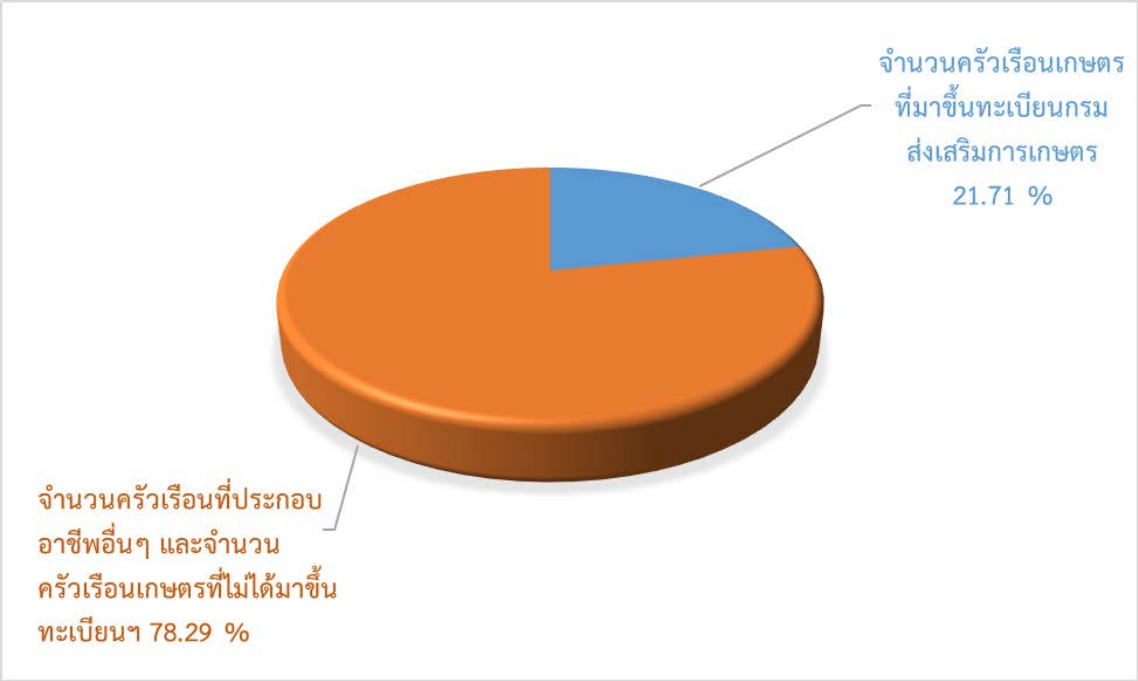
พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลบางเขา	**1,018**	**2,461**	**2,416**	**4,877**
หมู่ที่ 1 บ้านบางไร่	189	384	412	796
หมู่ที่ 2 บ้านบากง	162	415	386	801
หมู่ที่ 3 บ้านบางทัน	169	418	448	866
หมู่ที่ 4 บ้านดอนยาง	65	129	157	286
หมู่ที่ 5 บ้านดอนนา	201	555	489	1,044
หมู่ที่ 6 บ้านสายหมอ	138	373	324	697
หมู่ที่ 7 บ้านแคนา	94	187	200	387

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2562)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปี 2562

รายการ	**จำนวน** (ครัวเรือน)	**ร้อยละ**
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด [1)]	**1,018**	**100.00**
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร [2)]	221	21.71
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	797	78.29

ที่มา: 1) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2562)
2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2561)

ภาพที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน/ชุมชน (กชช. 2ค) ปี 2562 สภาพทั่วไปของตำบลบางเขา ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน การประกอบอาชีพ สถานที่สำคัญ การคมนาคมขนส่ง ตำบลบางเขามีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 43 (สงขลา-ปัตตานี) การคมนาคมในตำบลบางเขาใช้การคมนาคมทางบกเป็นหลักในการติดต่อและขนส่งผลผลิตทางการเกษตรและประมงออกสู่ตลาดโดยใช้ทางหลวงหมายเลข 42 เป็นเส้นทางหลักในการเดินทางไปสู่ตัวอำเภอหนองจิกและตัวจังหวัดปัตตานี สำหรับการคมนาคมภายในตำบลใช้ถนนทางหลวงชนบทสายบ้านคลองขุด–แคนา และถนนรพช.สายบ้านทุ่งนเรนทร์ – บ้านบางทันเป็นเส้นทางหลัก และได้ดำเนินการปรับปรุง พัฒนาเส้นทางคมนาคมให้ประชาชนสามารถสัญจรได้สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น การไฟฟ้าจัดให้มีไฟฟ้าสาธารณะภายในหมู่บ้านครอบคลุมทุกหมู่บ้านเพื่อทำให้เกิดแสงสว่างเพื่อสะดวกในการเดินทางและลดอุบัติเหตุ ลดปัญหาอาชญากรรม รวมถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตำบลบางเขามีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน ดำเนินการ โดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอหนองจิก

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลบางเขามีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากบ่อน้ำตื้นส่วนตัว จำนวน 795 บ่อ บ่อบาดาลส่วนตัว 81 บ่อ และบ่อบาดาล สาธารณะ 1 บ่อ มีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี

4) สถาบันการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/อนุบาล 2 แห่ง โรงเรียนประถมศึกษา 7 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 2 แห่ง และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 แห่ง

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ 1 แห่ง สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง สนามเด็กเล่น 6 แห่ง สถานที่พักผ่อน/สวนสาธารณะ 2 แห่ง ศูนย์ฝึกอาชีพ 1 แห่ง ที่อ่านหนังสือ/ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน 7 แห่ง มัสยิด 12 แห่ง ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน 7 แห่ง ลาน/สนามกีฬา 9 แห่ง

6) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ในพื้นที่เทศบาลตำบลบางเขา มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ คือ หาดรัชดาภิเษก

7) ศูนย์บริการทางการเกษตร ศูนย์พัฒนาโครงการจุฬาภรณ์พัฒนา 6 1 แห่ง ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล 1 แห่ง โครงการฟาร์มราชดำริฯ 1 แห่ง

8) กิจการพานิชยกรรมและบริการ ปั๊มน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ 1 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรม 2 แห่ง ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

สภาพสังคม	**จำนวน** (แห่ง)
แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	
บ่อน้ำตื้นส่วนตัว	795
บ่อบาดาลส่วนตัว	81
บ่อบาดาล สาธารณะ	1
สถาบันการศึกษา	
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/อนุบาล	2
โรงเรียนประถมศึกษา	7
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	2
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	1
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ (สถานีอนามัย)	1
สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล	1
สนามเด็กเล่น	6
สถานที่พักผ่อน/สวนสาธารณะ	2
ศูนย์ฝึกอาชีพ	1
อ่านหนังสือ/ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน	7
มัสยิด	12
ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน	7
ลาน/สนามกีฬา	9
สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ	
หาดรัชดาภิเษก	1
ศูนย์บริการทางการเกษตร	
ศูนย์พัฒนาโครงการจุฬาภรณ์พัฒนา 6	1
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล	1
โครงการฟาร์มตัวอย่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ	1
กิจการพานิชยกรรมและ	
ปั๊มน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ	1
โรงงานอุตสาหกรรม	2

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2562)
องค์การบริหารตำบลบางเขา (2561)

9) หมอดินอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอดินอาสาในตำบลบางเขามีจำนวน 4 ราย คือ

1. นางไซนุน	มะเซ็ง	หมอดินอาสาระดับตำบล
2. นายอาแว	มามะ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
3. นายแวอุเซ็ง	สามะอาลี	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
4. นายมะปอซี	มะแซ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2562)

10) การถือครองที่ดิน

ปี 2562 ประชากรตำบลบางเขาจำนวน 4,877 คน ถือครองที่ดินเฉลี่ยคนละ 7.8 ไร่

11) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพของประชากรตำบลบางเขามีหลากหลาย โดยมีอาชีพการทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก รองลงมาเป็นการทำนาปลูกข้าว ปลูกไม้ผลบริเวณบ้านหัวไร่ปลายนาหลังการเก็บเกี่ยวข้าวจะมีการปลูกข้าวโพด ถั่วเขียว และพืชผักต่างๆ เป็นพืชแซมในสวนยาง และบางช่วงเกษตรกรยังมีเวลาจากการประกอบอาชีพหลักได้มีการรวมกลุ่มเพื่อหารายได้เสริมเป็นการเพิ่มรายได้แก่ครัวเรือน สามารถรวมกลุ่มกันขึ้นเพื่อช่วยเหลืองานพัฒนาหมู่บ้านได้ทั้งในรูปองค์กรที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ องค์กรเหล่านี้จะมีการกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ไว้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ

11.1) การประกอบอาชีพ ตำบลบางเขา ประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลบางเขาประกอบอาชีพเกษตรกรรม และประกอบอาชีพประมงเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ทำสวน ทำนา ปลูกผักสวนครัว ทำการ ประมงชายฝั่ง เลี้ยงสัตว์

11.1.1) อาชีพทำเกษตรกรรม การประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางเขา เป็นการประกอบอาชีพหลายหลาย เช่น ทำสวนยางพารา ทำสวนไม้ผล การปลูกผัก พืชไร่ ทำนา และเลี้ยงสัตว์ใหญ่ และสัตว์เล็ก เช่น โค แพะ แกะ ตลอดจนสัตว์ปีก เช่น เป็ด ไก่ ด้านประมง การเลี้ยงปลาในกระชัง และในบ่อ

- การทำนาปลูกข้าวร้อยละ 30 ของพื้นที่ทำการเกษตรแต่เดิมเกษตรกรใช้ข้าวพันธุ์พื้นเมืองแถบทั้งสิ้น เพราะเป็นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น ต่อมาระยะหลังเริ่มมีการปลูกข้าวพันธุ์ดีแต่มีปริมาณน้อยมาก ส่วนใหญ่ที่ใช้พันธุ์ดีเฉพาะการทำนาปรัง
- การทำสวนยางพาราร้อยละ 2 ของพื้นที่ทำการเกษตรซึ่งแต่เดิมเกษตรกรปลูกยางพาราพันธุ์พื้นเมือง แต่ต่อมาระยะหลังเกษตรกรหันมาปลูกยางพาราพันธุ์ดี เพราะทางราชการ คือ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์ส่วนยางให้เงินทุนในการปลูก ซึ่งส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ RRIM 600 มีการดูแลรักษาใส่ปุ๋ยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
- การปลูกไม้ยืนต้น มะพร้าว และมะม่วงหิมพานต์ร้อยละ 26 ของพื้นที่ทำการเกษตร ส่วนใหญ่ตำบลบางเขาจะเป็นพื้นที่ติดชายทะเล ดินเป็นดินทรายมีการปลูกมะพร้าวมาตั้งแต่ดั้งเดิม แต่ตอนนี้เกษตรกรได้มีการปลูกมะพร้าวน้ำหอม น้ำหวานเพื่อจำหน่ายผลอ่อน ราคาดีกว่ามะพร้าว จากกดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้ส่งเสริมตามโครงการปรับโครงสร้าง และระบบการผลิตทางการเกษตร

- การปลูกพืชไร่ พืชผัก ร้อยละ 10 ของพื้นที่ทำการเกษตร ซึ่งเป็นพื้นที่จำนวนน้อย เพราะผลผลิตเป็นบางพื้นที่จะปลูกแตงโม ข้าวโพดหวาน พริกหยวก และผัก เพื่อบริโภคและจำหน่าย

- การผลิตสัตว์ของเกษตรกรของตำบลบางเขา คือ แบบอย่างมากจากบรรพบุรุษซึ่งส่วนใหญ่มีการเลี้ยงสัตว์พันธุ์พื้นเมือง แต่ขาดการดูแลรักษาที่ดีจึงทำให้เกิดโรคระบาดขึ้น มีการตายของสัตว์จำนวนมาก โดยเฉพาะสัตว์ปีก เช่น เป็ด ไก่ เป็นต้น

- ด้านการประมงเกษตรกรในตำบลบางเขา บางส่วนตั้งบ้านเรือนติดกับคลองชายทะเล จะมีการขุดบ่อเลี้ยงกุ้งกุลาดำกันมาก และกุ้งแชร์บ๊วย (กุ้งขาว) เพราะราคาของกุ้งเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรตัดสินใจเลี้ยงกันมากขึ้น ซึ่งในขณะนี้มีการเลี้ยงกันในบริเวณ หมู่ที่ 1 - 7 ตำบลบางเขาประมาณ 147 ไร่ ส่วนการเลี้ยงปลาน้ำจืด เกษตรกรมักจะเลี้ยงในบ่อที่เกษตรขุดเพื่อทำเป็นบ่อปลา และในคูร่องสวนที่เกษตรกรขุดเพื่อยกคันดินปลูกมะนาว ชนิดของปลาที่เลี้ยง คือ ปลาดุก ปลากินพืช ปลาสลิด ส่วนใหญ่จะเลี้ยงมากในหมู่ที่ 2, 4, 5, 6 และตำบลบางเขา

11.1.2) ด้านอุตสาหกรรม ตำบลบางเขามีอุตสาหกรรมครัวเรือน เช่น การจัดสานจากวัสดุต่างๆ ได้แก่ ไม้ไผ่ ทำกระดงและเครื่องใช้ในครัวเรือน การจัดสารกระจูดโดยจัดทำเป็นเสื่อ และตะกร้า การต่อเรือพายเรือหางยาว และการทำเครื่องมือจับสัตว์น้ำ และการปะอวนหรือการเย็บอวนไว้ทำการประมงในทะเล

11.2) ด้านแรงงาน การใช้แรงงานในการประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกร มีการใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่เฉลี่ย 2 - 3 คน/ ครัวเรือน เนื่องจากเกษตรกรมีการทำกิจกรรมขนาดเล็ก และส่วนใหญ่จะไปใช้แรงงานที่จังหวัดปัตตานี สงขลา ยะลา ประเทศมาเลเซีย การใช้แรงงานของเกษตรกรที่ทำให้จังหวัด ทำงานในโรงงานที่ทำต่างจังหวัด และต่างประเทศนั้นเกษตรกรไปรับจ้างกรีดยาง

11.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร ตำบลบางเขามีที่สามารถนำมาใช้เพื่อการเกษตร ได้แก่

(1) แหล่งน้ำธรรมชาติ
- ลำน้ำ ลำห้วย 2 สาย
- บึงหลวง 2 แห่ง

(2) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น
- บ่อโยก 7 แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน 7 แห่ง

(3) ระบบชลประทาน ตำบลบางเขามีระบบชลประทานของกรมชลประทานพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มน้ำใช้การทำการเกษตรอาศัยน้ำชลประทานและน้ำฝน **ที่มา** : กรมส่งเสริมการเกษตร (2563)

11.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

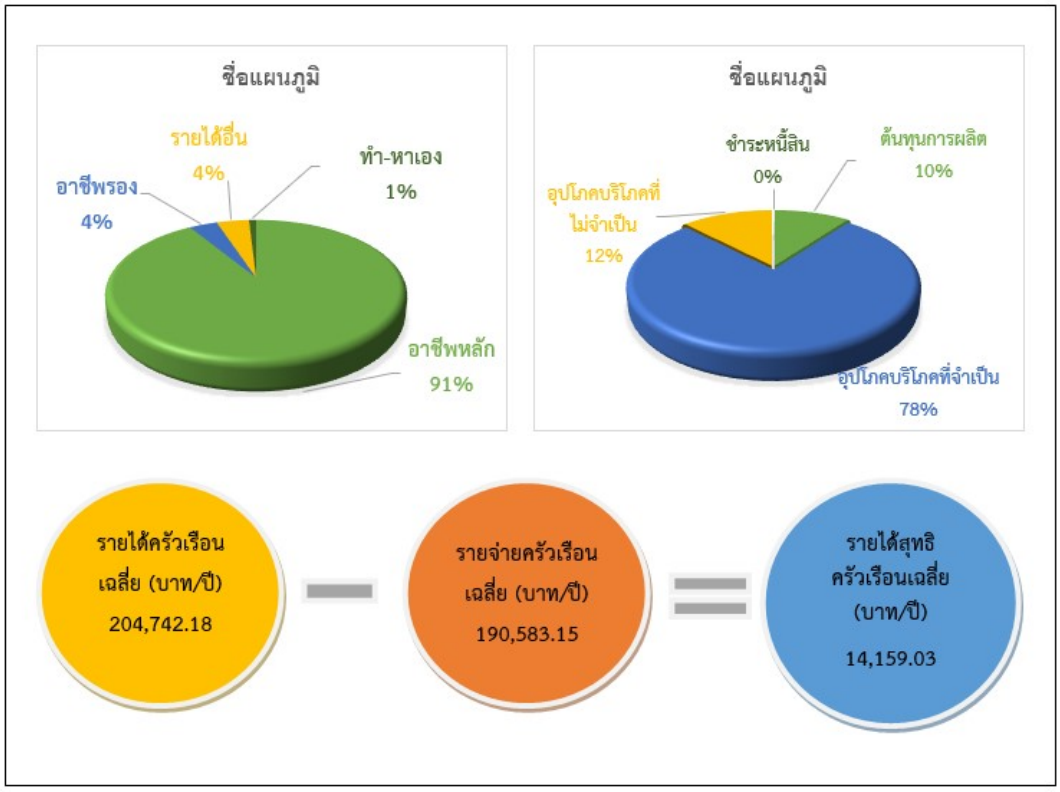
จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 293,812.04 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 61,328.82 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 115,079.11 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 24,021.03 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ

178,732.93 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 37,307.79 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6 และภาพที่ 2-8 **ที่มา** : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2562)

ตารางที่ 2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปี 2562

พื้นที่	**แหล่งรายได้ของครัวเรือน** (บาท/ปี)				**รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย** (บาท/ปี)	**รายได้บุคคลเฉลี่ย** (บาท/ปี)	**รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย** (บาท/ปี)	**รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย** (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	**อาชีพรอง**	**รายได้อื่น**	**ทำ-หาเอง**				
ตำบลบางเขา	**252,525.26**	**21,087.03**	**8,442.20**	**11,757.55**	**293,812.04**	**61,328.82**	**115,079.11**	**24,021.03**
หมู่ที่ 1 บ้านบางไร่	236,269.31	0.00	0.00	0.00	236,269.31	56,099.12	126,954.28	30,143.67
หมู่ที่ 2 บ้านบากง	267,895.06	28,521.60	18,894.38	19,998.27	335,309.32	67,815.37	87,254.32	17,646.94
หมู่ที่ 3 บ้านบางทัน	172,598.88	79,269.82	24,044.50	36,749.49	312,662.68	61,016.16	154,021.78	30,057.37
หมู่ที่ 4 บ้านดอนยาง	151,938.46	30,930.77	9,496.15	24,543.08	216,908.46	49,297.38	96,961.54	22,036.71
หมู่ที่ 5 บ้านดอนนา	269,741.29	6,159.20	2,805.97	3,681.59	282,388.06	54,367.82	129,748.76	24,980.36
หมู่ที่ 6 บ้านสายหมอ	412,620.29	1,304.35	181.16	0.00	414,105.80	81,989.38	60,148.55	11,908.90
หมู่ที่ 7 บ้านแคนา	200,127.66	223.40	2,803.19	1,952.13	205,106.38	49,819.12	130,944.68	31,805.68

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2562)

รูปที่ 2-8 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรอน ตำบลนาเกตุ อำเภอโคกโพธ์ จังหวัดปัตตานี ปี 2563

ภาพที่ 2-8 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ปี 2562

บทที่ 3
ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

1) ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติป่าดอนนา และป่าสงวนแห่งชาติป่าเลนหนองจิก ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และภาพที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมายตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

รายชื่อ	ราชกิจจานุเบกษา	เนื้อที่ (ไร่)
ป่าสงวนแห่งชาติ		
ป่าดอนนา	เล่ม 104 ตอนที่ 225 วันที่ 9 พฤศจิกายน 2530	4,919
ป่าเลนหนองจิก	เล่ม 84 ตอนที่ 125 วันที่ 26 ธันวาคม 2510	6,935

2) ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่

2.1) การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535)

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 9,874 ไร่
- เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 16,489 ไร่

ดังรายละเอียดในภาพที่ 3-2

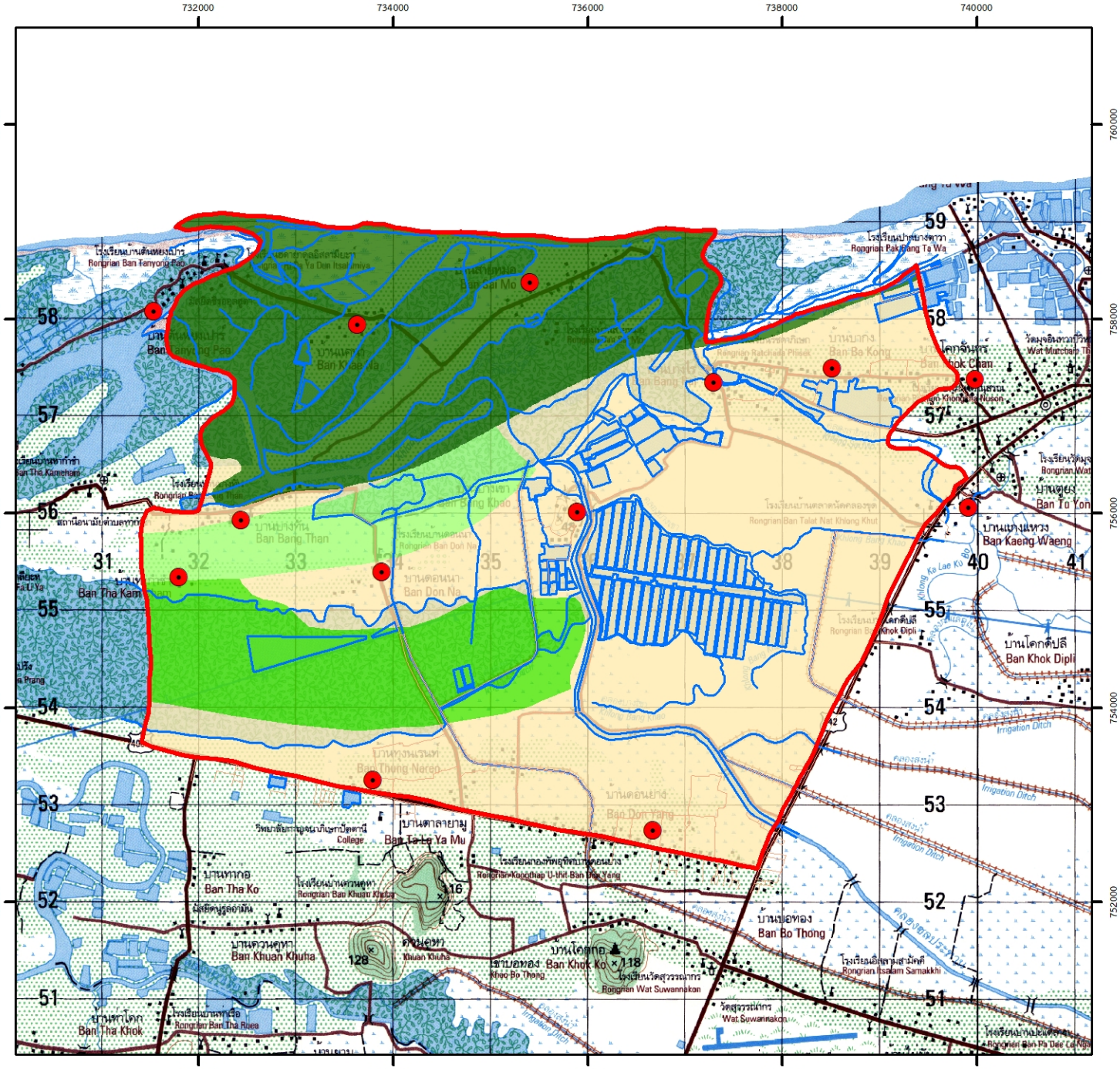
2.2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

- ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 26,363 ไร่

ดังรายละเอียดในภาพที่ 3-3

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

แผนที่ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

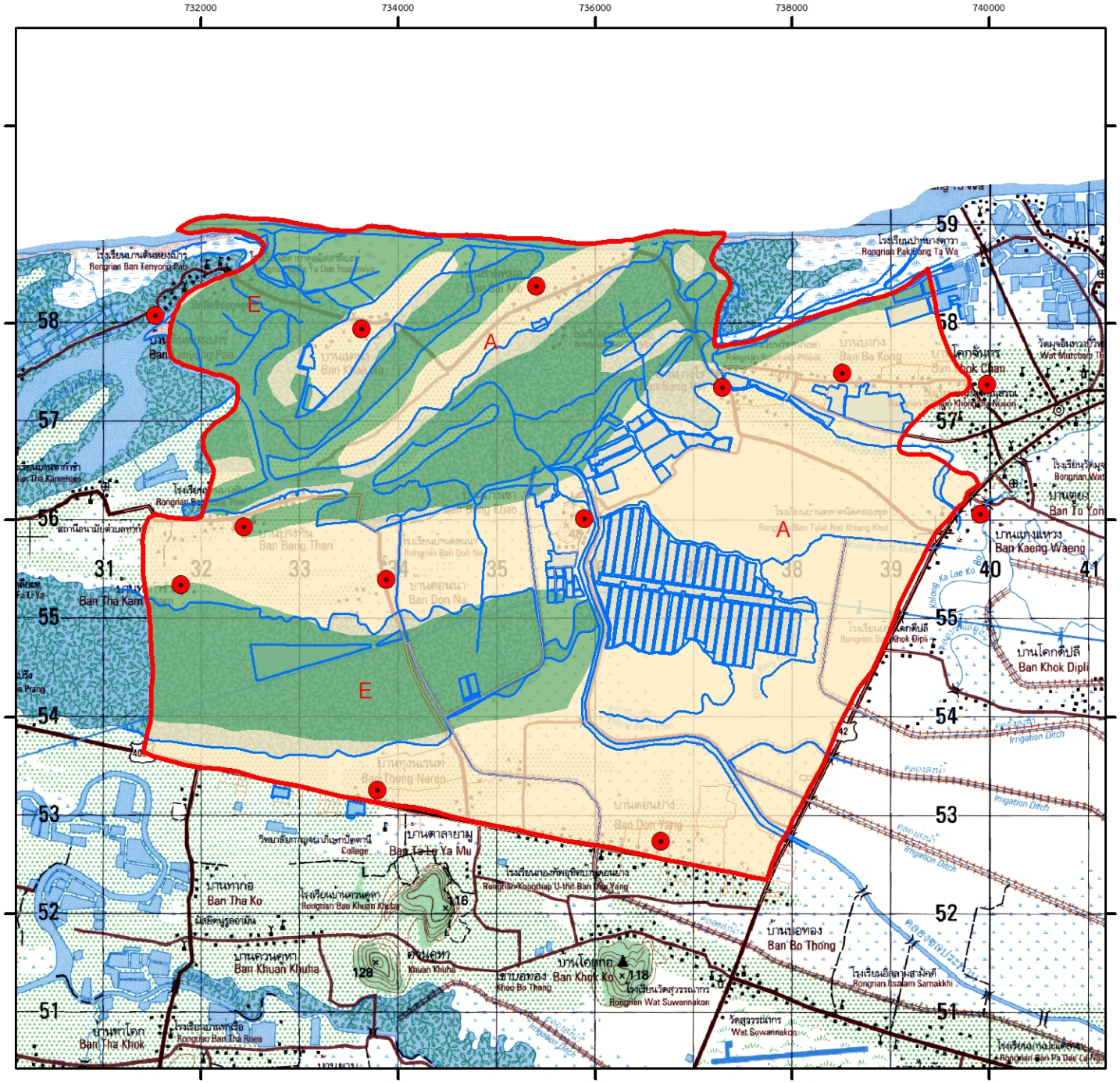
- บ้านและสถานที่
- ถนน
- ทางน้ำ
- ตำบลบางเขา
- นอกเขตป่าไม้
- ป่าดอนนา แปลง 1
- ป่าดอนนา แปลง 2
- ป่าบางระพา (หรือป่าเลนหนองจิก)

N
W
E
S

0 0.5 1 2 3 4 กม.

สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

แผนที่การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรฯ ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

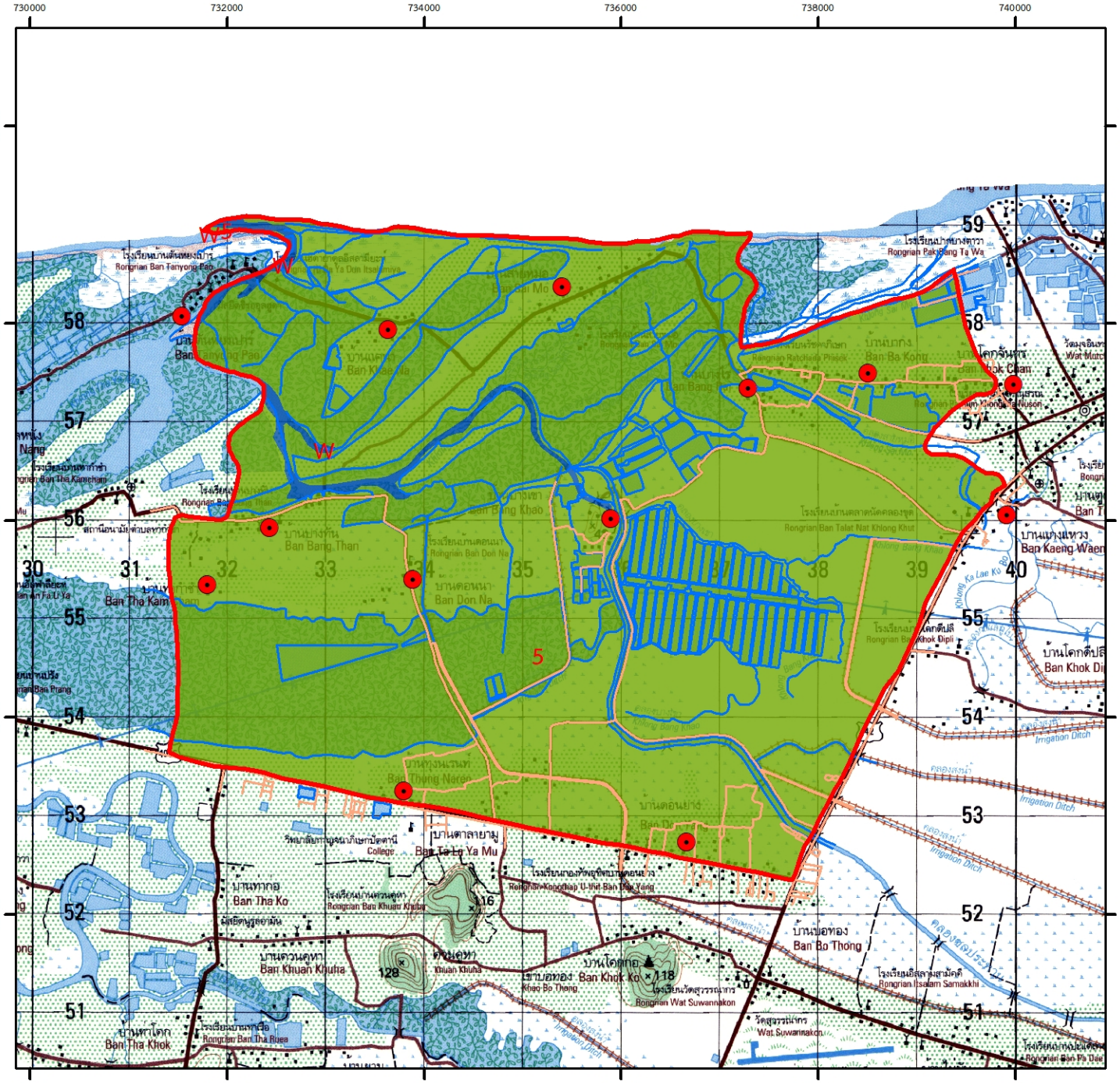
- บ้านและสถานที่
- ถนน
- ทางน้ำ
- ตำบลบางเขา
- A พื้นที่นอกเขตป่าไม้
- E เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ

N

0 0.5 1 2 3 4 กม.

สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

แผนที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

- บ้านและสถานที่
- ถนน
- ทางน้ำ
- ตำบลบางเขา
- 5 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ 5
- W แหล่งน้ำ

N
W
E
S

0 0.5 1 2 3 4 กม.

สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ คลองกือแล คลองสายหมอ
2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ คลองขุดส่งน้ำชลประทาน

3.2.2 น้ำใต้ดิน

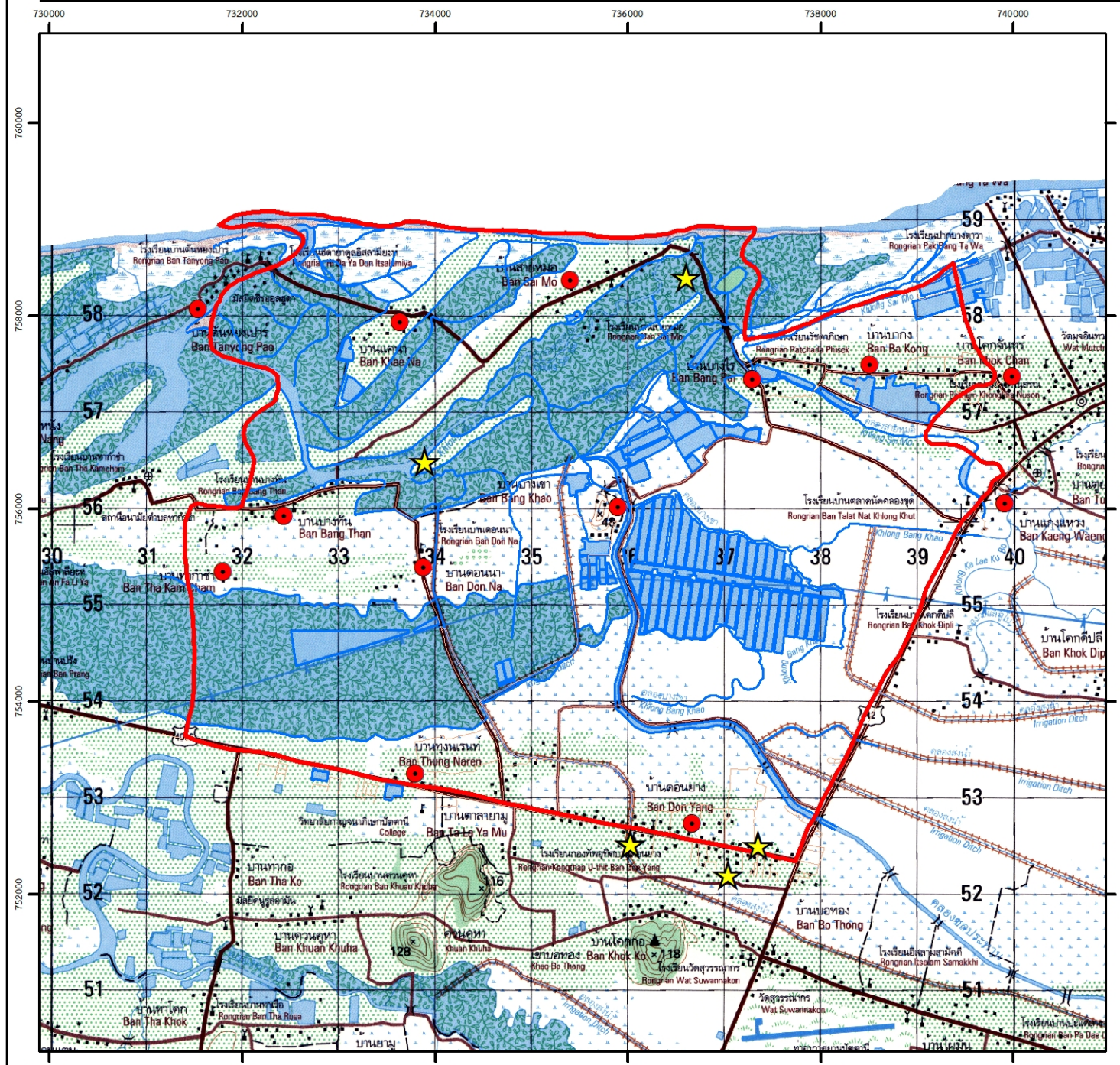
ในปัจจุบันมีบ่อบาดาลจำนวน 5 บ่อ ปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้อยู่ในเกณฑ์น้อยกว่า 10 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง และมีปริมาณสารละลายทั้งหมดที่ละลายได้น้อยกว่า 500 มิลลิกรัมต่อลิตร ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2 และภาพที่ 3-4 ถึง 3-5

ตารางที่ 3-2 ที่ตั้งบ่อบาดาลตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (เมตร)	ระดับน้ำปกติ (เมตร)
	Lat	Long				
1	6.856315	101.141044	อุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	56	2.1
2	6.800218	101.144720	อุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	64.5	1.8
3	6.802918	101.147535	อุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	108	2.4
4	6.803116	101.135535	อุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	63	4
5	6.839203	101.116457	อุปโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	36.59	3.05

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์
ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2558)

แผนที่ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

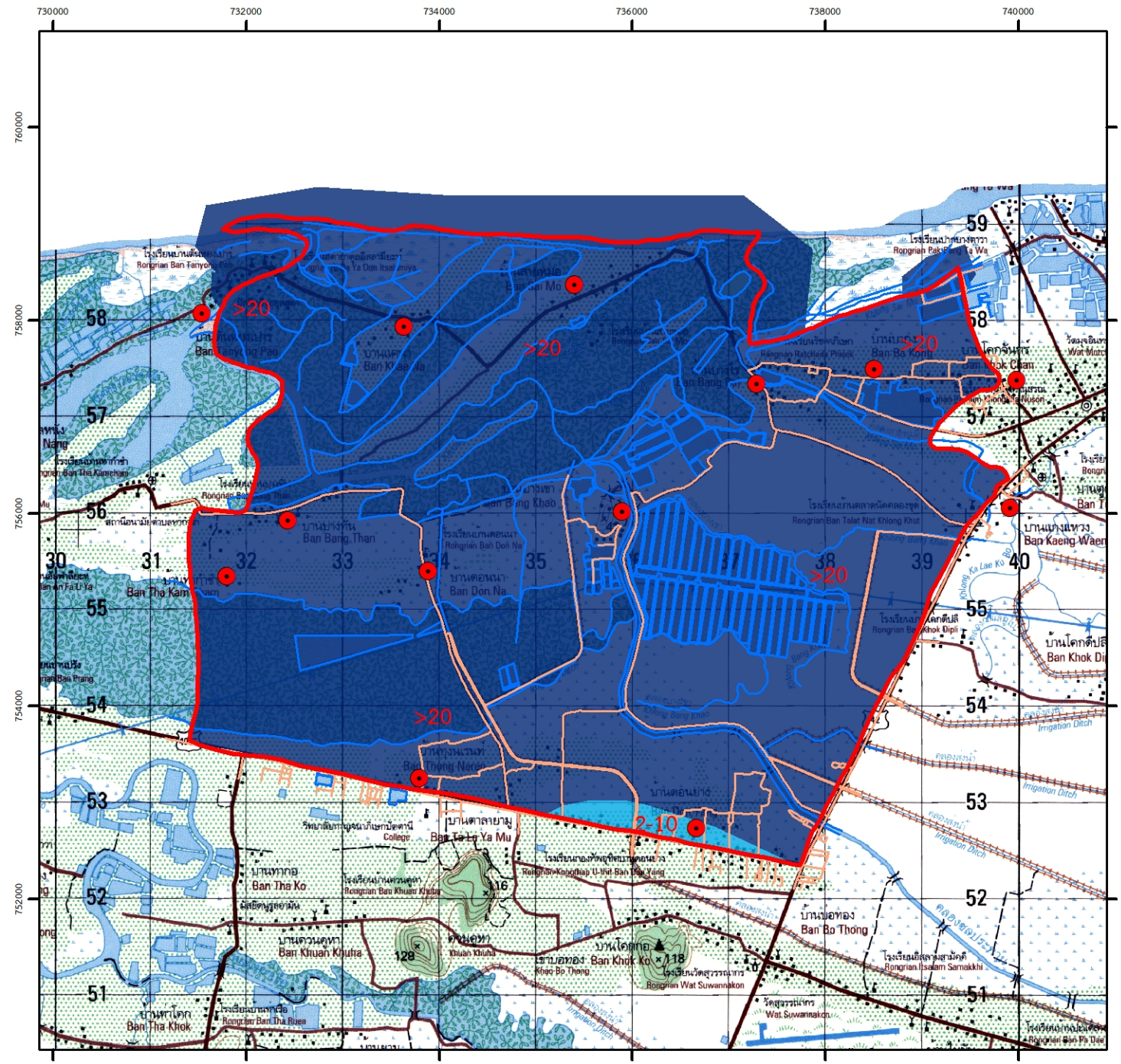
- บ้านและสถานที่
- ที่ตั้งบ่อบาดาล
- ถนน
- ทางน้ำ
- ตำบลบางเขา

N
W
E
S

0 0.5 1 2 3 4 กม.

สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

แผนที่อุทกธรณีวิทยา ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

- บ้านและสถานที่
- ถนน
- ทางน้ำ
- ตำบลบางเขา
- อัตราการให้น้ำ >20 ลบ.ม.
- อัตราการให้น้ำ 10-20 ลบ.ม.

N
W
E
S

0 0.5 1 2 3 4 กม.

สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย

1) ชุดดินบาเจาะที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำค่อนข้างมาก มีเนื้อที่ 601 ไร่ หรือร้อยละ 2.28 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างมาก มีเนื้อที่ 601 ไร่ หรือร้อยละ 2.28 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินบ้านทอนที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ราบเรียบ การระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 4,844 ไร่ หรือร้อยละ 18.37 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ Bh-lsA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 3,681 ไร่ หรือร้อยละ 13.96 ของพื้นที่ตำบล
- หน่วยแผนที่ Bh-nc-lsA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 1,163 ไร่ หรือร้อยละ 4.41 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินคอหงส์มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอดลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 49 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ Kh-slB สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอดลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 49 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินมูโน๊ะที่มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว สภาพพื้นที่ราบเรียบ การระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 4,657 ไร่ หรือร้อยละ 17.66 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ Mu-cA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 4,657 ไร่ หรือร้อยละ 17.66 ของพื้นที่ตำบล

5) ดินคล้ายชุดดินปัตตานีที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ราบเรียบ การระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 944 ไร่ หรือร้อยละ 3.58 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ Pti-fl-slA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 623 ไร่ หรือร้อยละ 2.36 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินปัตตานีที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ราบเรียบ การระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 944 ไร่ หรือร้อยละ 3.58 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ Pti-slA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 321 ไร่ หรือร้อยละ 1.22 ของพื้นที่ตำบล

7) ชุดดินระแงะที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว สภาพพื้นที่ราบเรียบ การระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 7,203 ไร่ หรือร้อยละ 27.32 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ Ra-clA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 7,203 ไร่ หรือร้อยละ 27.32 ของพื้นที่ตำบล

8) ชุดดินตะกั่วทุ่งมีเนื้อดินเป็นดินร่วนถึงเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สภาพพื้นที่ที่ลุ่มชายฝั่งทะเลมีน้ำทะเลท่วมถึง การระบายน้ำเลวมาก มีเนื้อที่ 6,524 ไร่ หรือร้อยละ 24.75 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ดิน Tkt-sicA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 6,524 ไร่ หรือร้อยละ 24.75 ของพื้นที่ตำบล

9) ชุดดินต้นไทรที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลวมาก มีเนื้อที่ 124 ไร่ หรือร้อยละ 0.47 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ดิน Ts-lA สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำเลวมาก มีเนื้อที่ 124 ไร่ หรือร้อยละ 0.47 ของพื้นที่ตำบล

10) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 691 ไร่ หรือร้อยละ 2.62 ของพื้นที่ตำบล

11) พื้นที่ชายหาด BEACH มีเนื้อที่ทั้งหมด 726 ไร่ หรือร้อยละ 2.75 ของพื้นที่ตำบล ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-3 ถึง 3-4 และภาพที่ 3-6 ถึง ภาพที่ 3-7

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

หน่วยแผนที่	คำอธิบาย	ไร่	ร้อยละ
Bc-lsA	ชุดดินบาเจาะที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน ความลาดชันร้อยละ 0-2	595	2.26
Bh-lsA	ชุดดินบ้านทอนที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน ความลาดชันร้อยละ 0-2	3,681	13.96
Bh-nc-lsA	ดินคล้ายชุดดินบ้านทอนที่ไม่พบชั้นดานแข็งมีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน ความลาดชันร้อยละ 0-2	1,163	4.41
Kh-slB	ชุดดินคอหงส์ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชันร้อยละ 2-5	49	0.19
Mu-cA	ชุดดินมูโน๊ะที่มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชันร้อยละ 0-2	4,647	17.63
Pti-fl-slA	ดินคล้ายชุดดินปัตตานีที่เป็นดินร่วนละเอียดปนทราย ความลาดชันร้อยละ 0-2	623	2.36
Pti-slA	ชุดดินปัตตานีที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชันร้อยละ 0-2	321	1.22
Ra-clA	ชุดดินระแงะที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชันร้อยละ 0-2	7,193	27.28
Tkt-sicA	ชุดดินตะกั่วทุ่งมีเนื้อดินเป็นดินร่วนถึงเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชันร้อยละ 0-2	6,550	24.85
Ts-lA	ชุดดินต้นไทรที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชันร้อยละ 0-2	124	0.47
BEACH	ชายหาด	726	2.75
SC	ที่ลาดเชิงซ้อน	691	2.62
รวมเนื้อที่		**26,363**	**100.00**

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

ตารางที่ 3-4 สมบัติดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

หน่วยแผนที่	Text	Drainage	CEC	OM	P_2O_5	K_2O	pH	Depth	Slope	ไร่	ร้อยละ
Bc-lsA	ls	sex	<10	1.22	7.63	46.73	5.0-6.5	>150	0-2	595	2.26
Bh-lsA	ls	mw	<10	1.42	4.33	37.26	4.5-6.0	50-100	0-2	3,681	13.96
Bh-nc-lsA	ls	mw-wd	<10	1.10	3.20	25.67	4.5-6.0	>150	0-2	1,163	4.41
Kh-slB	sl	wd	<10	1.20	4.18	36.23	4.5-5.5	>150	2-5	49	0.19
Mu-cA	c	pd	>20	1.77	4.94	33.81	4.5-5.0	>150	0-2	4,647	17.63
Pti-fl-slA	sl	pd	<10	1.14	3.20	29.68	5.5-6.5	>150	0-2	623	2.36
Pti-slA	sl	pd	<10	1.80	6.87	33.87	5.5-6.5	>150	0-2	321	1.22
Ra-clA	cl	vpd	10-20	1.14	3.19	29.65	4.5-5.0	>150	0-2	7,193	27.28
Tkt-sicA	sic	vpd	>20	1.12	3.13	29.50	6.0-8.0	>150	0-2	6,550	24.85
Ts-lA	l	vpd	10-20	1.45	8.24	49.72	4.5-5.0	>150	0-2	124	0.47
BEACH	-	-	-	-	-	-	-	-	-	726	2.75
SC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	691	2.62
รวม										**26,363**	**100.00**

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์
ที่มา: ดัดแปลงจากกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2562)

คำอธิบายสมบัติดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

$Text_{top}$ เนื้อดินบน

sl	ดินร่วนปนทราย (sandy loam)
sil	ดินร่วนปนทรายแป้ง (silt loam)
sicl	ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง (silty clay loam)
cl	ดินร่วนเหนียว (clay loam)
gsl	ดินร่วนปนทรายปนเศษหิน (gravelly sandy loam)
gcl	ดินร่วนเหนียวปนเศษหิน (gravelly clay loam)

Drainage การระบาย (ชั้นการระบายน้ำ)

swp	ระบายน้ำค่อนข้างเลว (somewhat poorly drained)
mw	ระบายน้ำดีปานกลาง (moderately well drained)
wd	ระบายน้ำดี (well drained)

BS_{top} ความอิ่มตัวเบสหรืออัตราร้อยละความอิ่มตัวเบส (base saturation หรือ base saturation percentage) ของดินบน (เปอร์เซ็นต์)

l	(low) น้อยกว่า 35
m	(medium) น้อยกว่า 35-75

CEC_{top} ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนของดินบน (cmol/kg soil)

l	(low) 3-10
m	(medium) 10-16

OM อินทรียวัตถุหรือ organic matter (เปอร์เซ็นต์)

l	(low) น้อยกว่า 1.0
m	(medium) 1.0-2.5
h	(high) มากกว่า 2.5

P_2O_5 อินทรียวัตถุหรือ organic matter (เปอร์เซ็นต์)

l	(low) น้อยกว่า 1.0
m	(medium) 1.0-2.5
h	(high) มากกว่า 2.5

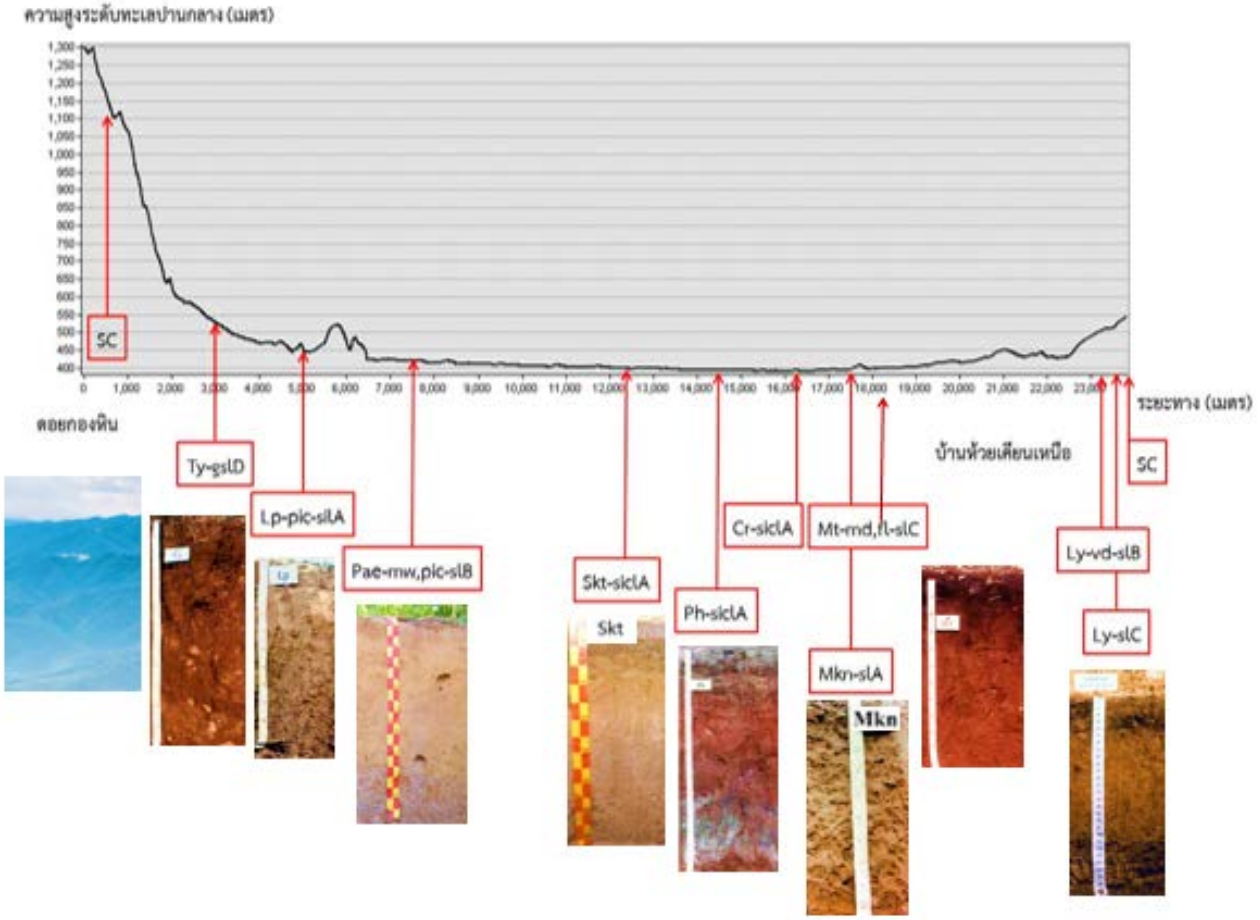
Depth ความลึกของดิน (เซนติเมตร)

ตื้นมาก	(very shallow) 0-25
ตื้น	(shallow) 25-50
ลึกปานกลาง	(moderately deep) 50-100
ลึกมาก	(very deep) มากกว่า 150

Slope ความลาดชันของพื้นที่ (เปอร์เซ็นต์)

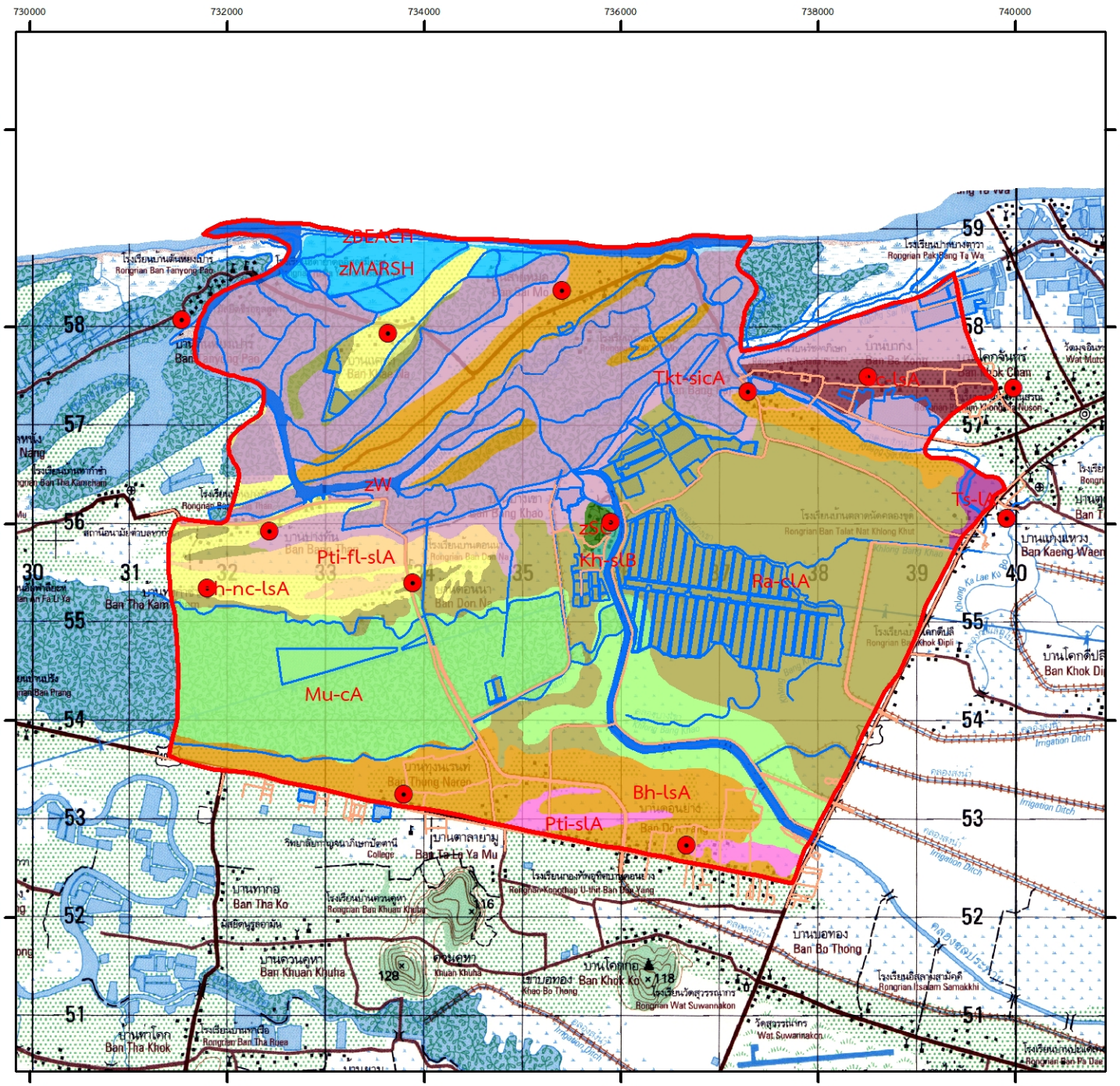
A	0-2	พื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ
B	2-5	พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย สภาพพื้นที่ลาดชันน้อยมาก
C	5-12	พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด สภาพพื้นที่ลาดชันเล็กน้อย

D	12-20	พื้นที่ลูกคลื่นลอนชัน สภาพพื้นที่ลาดชันปานกลาง
E	20-35	พื้นที่เนินเขา สภาพพื้นที่สูง

ภาพที่ 3-6 ภูมิประเทศและชุดดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

- บ้านและสถานที่
- ถนน
- ทางน้ำ
- ตำบลบางเขา

หน่วยแผนที่	ประเภทชุดดิน	หน่วยแผนที่	ประเภทชุดดิน
Bc-lsA		Ra-clA	
Bh-lsA		Tkt-sicA	
Bh-nc-lsA		Ts-lA	
Kh-slB		zBEACH	
Mu-cA		zMARSH	
Pti-fl-slA		zSC	
Pti-slA		zW	

N
W
E
S

0 0.5 1 2 3 4 กม.

สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

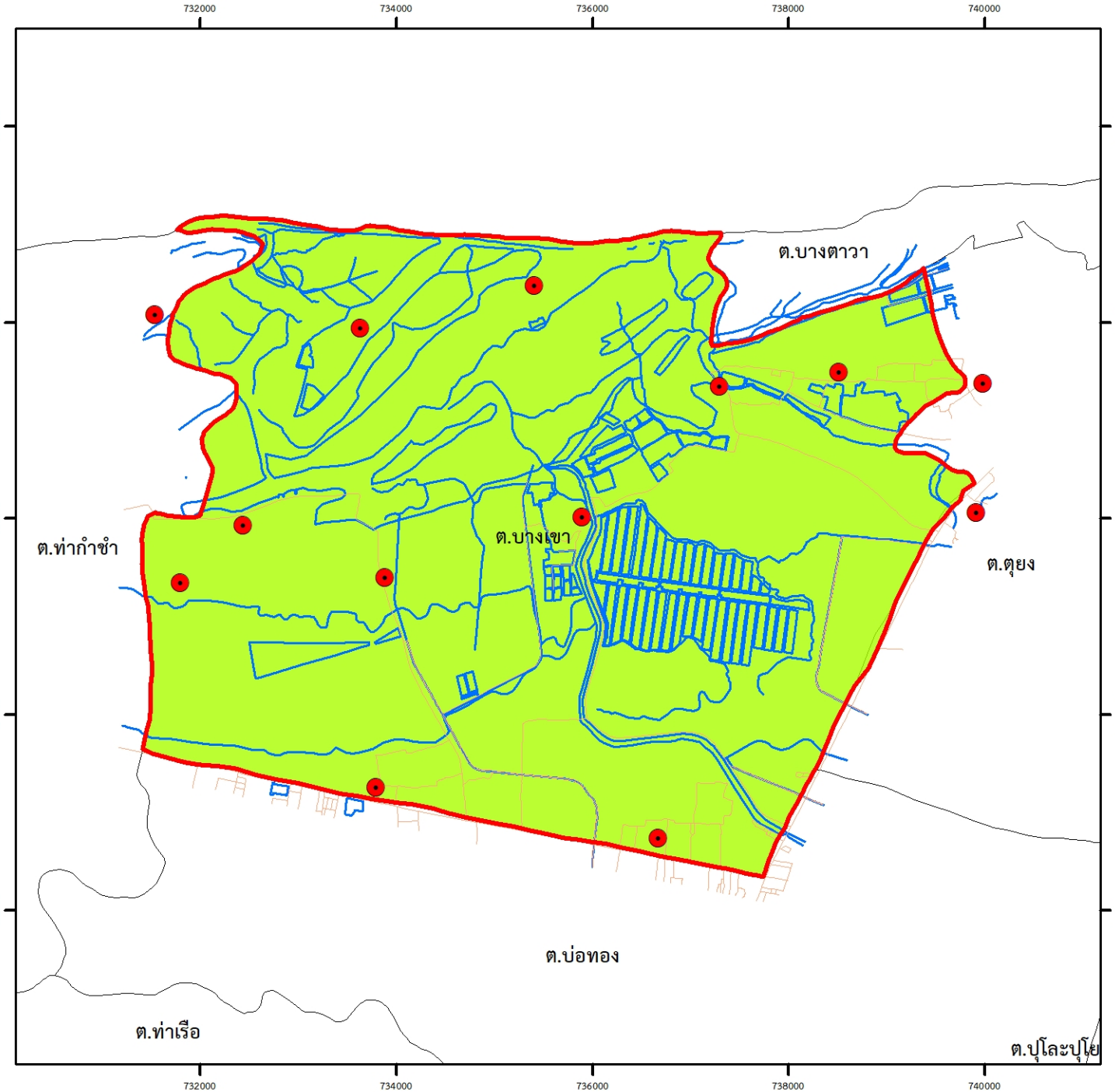
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-5 และภาพที่ 3-8

ตารางที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

หน่วยแผนที่	**การสูญเสียดิน** (ตัน/ ไร่/ ปี)	**ไร่**	**ร้อยละ**
น้อยมาก	0-2	26,363	100.00
รวม		**26,363**	**100.00**

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (2543)

แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

- บ้านและสถานที่
- ถนน
- ทางน้ำ
- ตำบลบางเขา

หน่วยแผนที่ **ระดับการชะล้าง (ตัน/ไร่/ปี)**

- น้อยมาก (0-2)

N
W E
S

0 0.5 1 2 3 4 กม.

สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

บทที่ 4
กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
(Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

1) พื้นที่ (Area)

2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)

3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร

2) ความต้องการของชุมชน

3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน

4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

1) ปัญหาทรัพยากรดิน

2) ปัญหาการประกอบอาชีพ

3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย

4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลบางเขา คือ

1น้ำใช้ภาคการเกษตร

2) ทรัพยากรดินมีข้อจำกัด

3) การใช้ที่ดิน

4) กรรมสิทธิ์ที่ดิน

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร ตำบลบางเขา มีความต้องการ 4 ประการ คือ

1) แก้ไขปัญหาน้ำใช้ทางการเกษตร ประกอบด้วย ขาดแคลนน้ำ (แหล่งกักเก็บชำรุด) ขาดแหล่งกักเก็บ (ก่อสร้างฯ)

ในพื้นที่ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก มีลำคลองมี 3 สายคือ คลองกือแล คลองสายหมอ คลองขุดส่งน้ำชลประทานD2 ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง น้ำไม่เพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค และไว้ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตร ชายหาดยาวตลอดแนวชายฝั่งคือ หาดรัชดาภิเษก

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลบางเขา คือ บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 9 บ่อ (ตารางที่ 4-1 และภาพที่ 4-1)

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนน้ำนั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

1.1) การซ่อมบำรุง/ พัฒนาระบบส่งน้ำ

1.1.1) โครงการขุดลอกผักตบชวาในลำคลอง หมู่ 1

1.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำ/ พัฒนาระบบส่งน้ำ

1.2.1) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำ หมู่ 3 และ 4

1.2.2) โครงการก่อสร้างประตูเปิด-ปิดป้องกันน้ำเค็ม หมู่ 7

2) แก้ไขปัญหาทรัพยากรดินมีข้อจำกัด กรณีปัญหาทรัพยากรดินมีข้อจำกัดนั้น ได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

2.1) วัสดุปูนเพื่อแก้ไขความเปรี้ยวจัดของดิน หมู่ 1

2.2) สนับสนุนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ หมู่ 2, 3 และ 6

2.3) ปรับปรุงดินโดยพืชปุ๋ยสด หมู่ 4 และ 6

3) แก้ไขปัญหาการใช้ที่ดิน กรณีปัญหา ปัญหาการใช้ที่ดินนั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

3.1) ปรับเปลี่ยนการผลิตโดยการขุดคูยกร่อง หมู่ 1

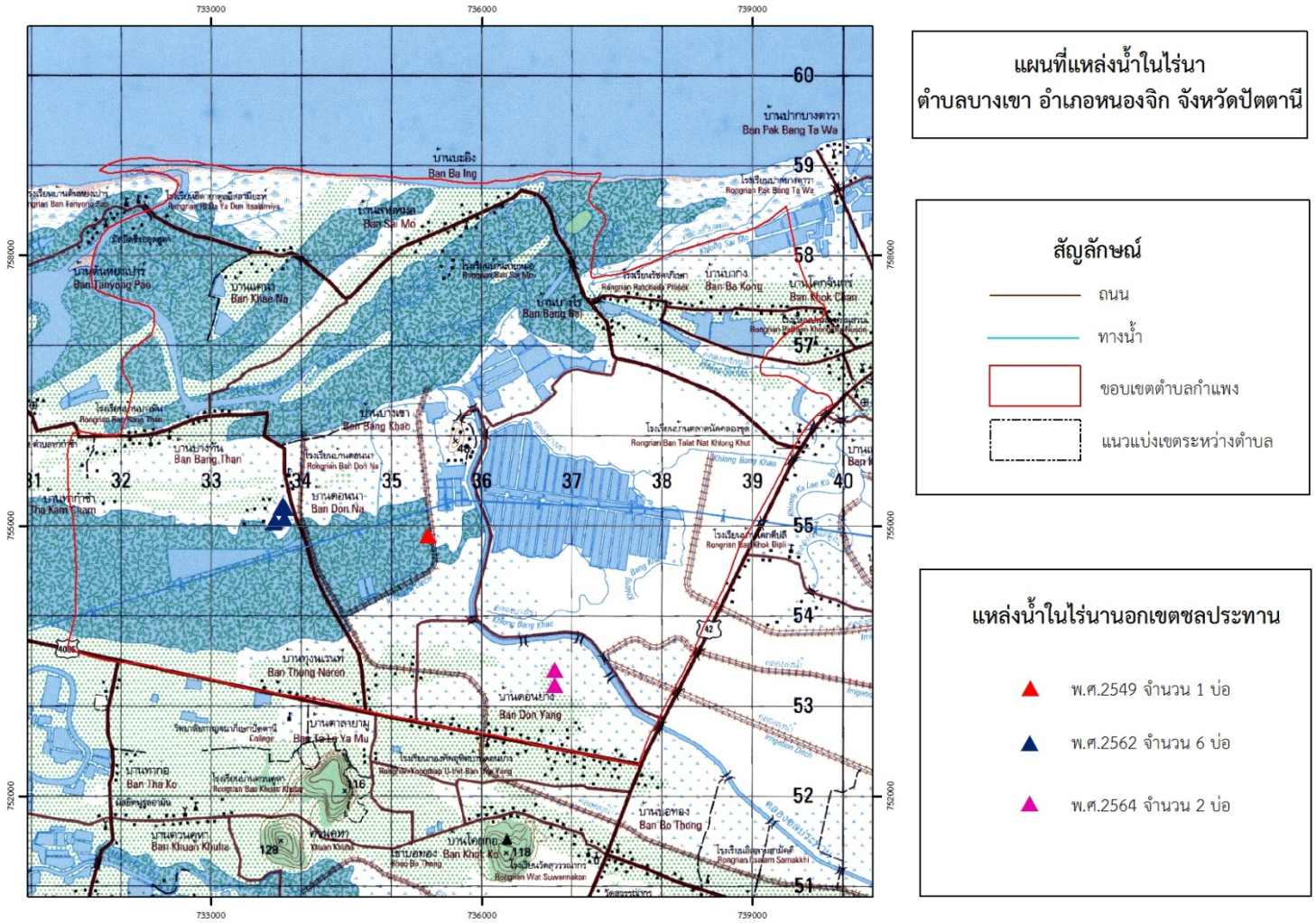
3.2) ปรับปรุงพื้นทีนาร้างเพื่อปลูกข้าว หมู่ 5

4) แก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน กรณีปัญหา กรรมสิทธิ์ที่ดินนั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

4.1) สำรวจรังวัดที่ดินเพื่อออกเอกสารสิทธิ์ หมู่ 5

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2550	1
2562	6
2563	2
รวม	9

ภาพที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

1.1) พื้นที่ชุมชนขยายตัว

1.2) ประชากรเพิ่มขึ้น

1.3) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

2.1) การใช้ที่ดินไม่เหมาะสม

2.2) การใช้สารเคมีเกินความจำเป็น

2.3) พื้นที่ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ

3.1) น้ำไม่เพียงพอทำการเกษตร

3.2) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/ เคมี/ ชีวภาพ

3.3 สิทธิ์ในกรรมสิทธิ์ที่ดิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 3 ประการ คือ

4.1) ผลผลิตตกต่ำ

4.2) รายได้ลดลง

4.3) พื้นที่ทิ้งร้าง

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

<u>พื้นที่ลาดชัน</u>

5.1) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำโดยปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว

5.2) ส่งเสริมการปลูกแฝกเพื่อลดการชะล้างพังทลายของดิน

<u>พื้นที่ราบ</u>

5.3) เขตพัฒนาที่ดินคลองบารามิง

5.4) ปรับปรุงพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกข้าว

5.5) ฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน

5.6) ส่งเสริมการปลูกแฝกเพื่อลดการชะล้างพังทลายของดิน

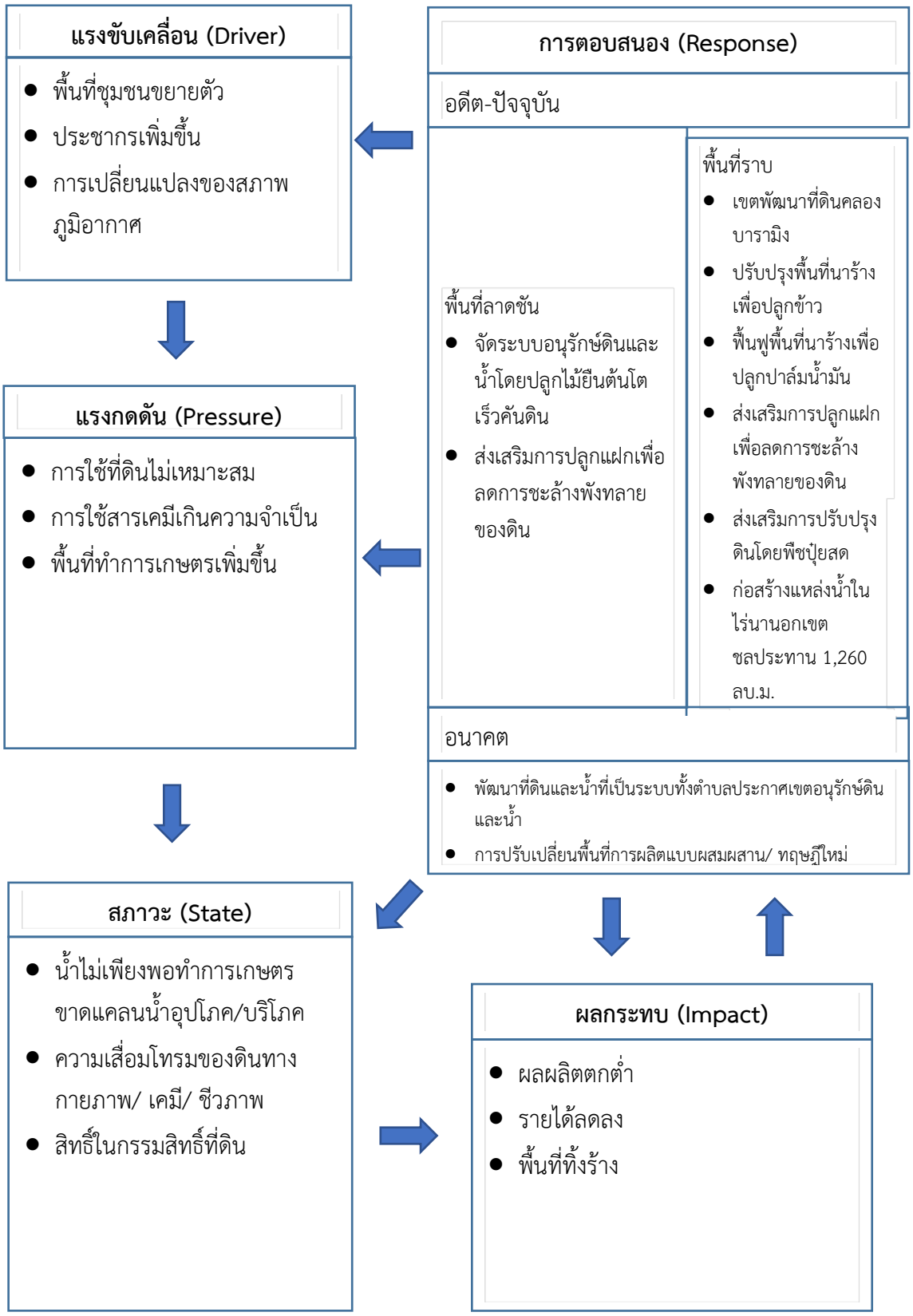
5.7) ส่งเสริมการปรับปรุงดินโดยพืชปุ๋ยสด

5.8) ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 1,260 ลบ.ม.

อนาคต

(1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล

(2) การปรับเปลี่ยนพื้นที่การผลิตแบบผสมผสาน/ ทฤษฎีใหม่ ดังมีรายละเอียดในภาพที่ 4-2

ภาพที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีการเพาะปลูกพืชและการทำปศุสัตว์ ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี พันธุ์ที่ปลูกประกอบด้วย พันธุ์ซีบูกันตังและหอมปทุม ระยะเวลาเดือนตุลาคม เป็นช่วงเวลาการเพาะปลูก เดือนกุมภาพันธ์เป็นช่วงเวลาการเก็บเกี่ยว

2) พืชไร่/ พืชผัก พืชที่ปลูกประกอบด้วย ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง บวบ ถั่วฝักยาว แตงโม แตงกวา มะเขือ และพริก

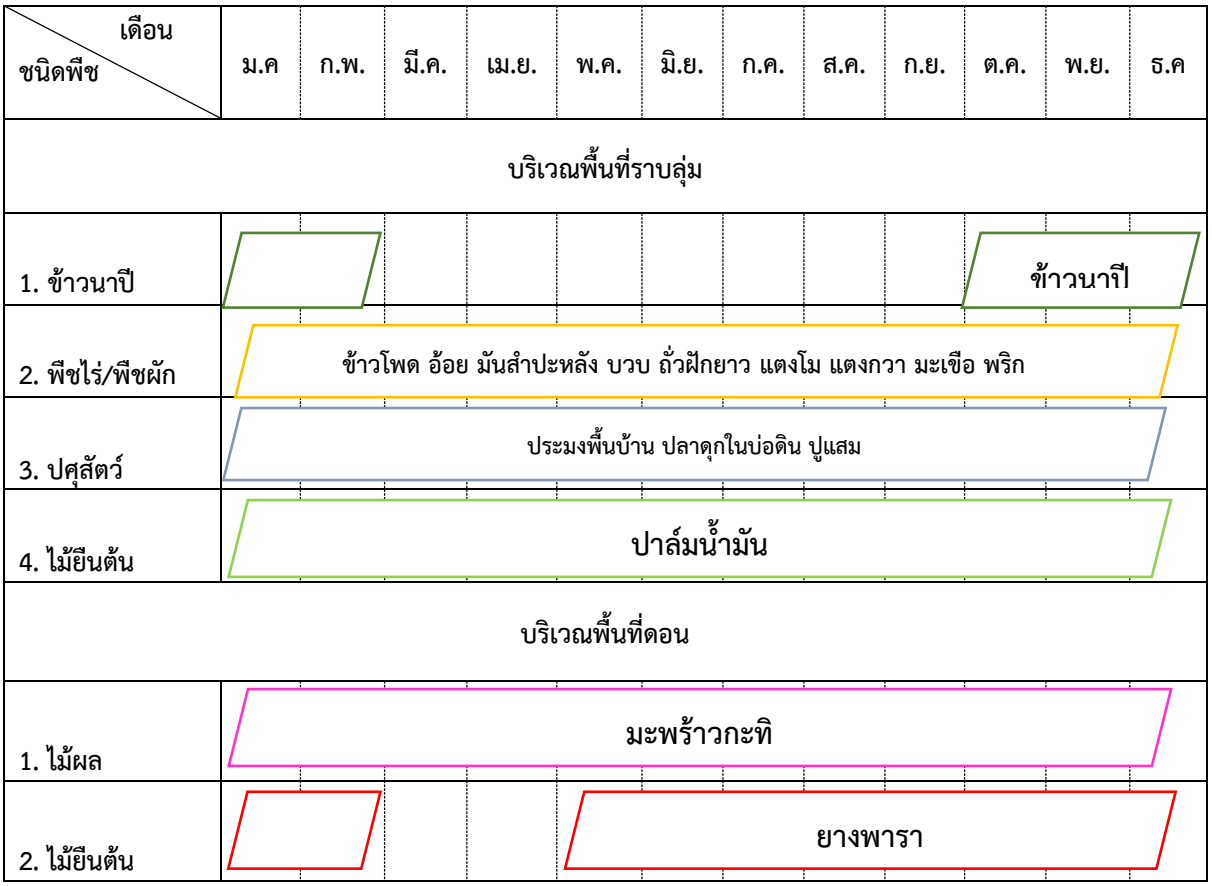
3) ปศุสัตว์ มีการทำประมงพื้นบ้าน ประกอบด้วย ปลาดุกในบ่อดิน และปูแสม

4) ไม้ยืนต้น ประกอบด้วย ปาล์มน้ำมัน

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) ไม้ผล ประกอบด้วย มะพร้าวกะทิ

2) ไม้ยืนต้น ประกอบด้วย ยางพารา (พันธุ์ RRIM600) (ภาพที่ 4-3)

ภาพที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ที่มา : ข้อมูลจากการทำ PRA วันที่ 11 มีนาคม 2564

บทที่ 5
การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มีดิน 8 ชุดดิน และ 2 ดินคล้ายชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดินดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มี 7 ชนิด ได้แก่ ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว หญ้าเลี้ยงสัตว์ สับปะรด และกล้วย

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ (บัณฑิต ตันศิริ และคำรณ ไทรฟัก, 2542) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร (n) และ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA และ Tkt-sicA

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bh-lsA Bh-nc-lsA Kh-slB Pti-fl-slA Pti-slA Ra-clA และ Ts-lA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Mu-cA

ยางพารา

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร (n) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) สภาวะการหยั่งลึกของรากมีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) และ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA Bh-lsA Bh-nc-lsA และ Kh-slB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน **Mu-cA** Pti-fl-slA Pti-slA Ra-clA Tkt-sicA และ Ts-lA

ปาล์มน้ำมัน

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร (n) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) และ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA Bh-nc-lsA และ Kh-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) และ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bh-lsA Pti-fl-slA และ Pti-slA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน **Mu-cA** Ra-clA Tkt-sicA และ Ts-lA

มะพร้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร (n) และ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA Bh-nc-lsA และ Kh-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bh-lsA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน **Mu-cA** Pti-fl-slA Pti-slA Ra-clA Tkt-sicA และ Ts-lA

หญ้าเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร (n) และ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA Bh-lsA Bh-nc-lsA และ Kh-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Pti-fl-slA Pti-slA Ra-clA Tkt-sicA และ Ts-lA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Mu-cA

สับปะรด

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร (n) และ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA Bh-lsA Bh-nc-lsA และ Kh-slB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน **Mu-cA** Pti-fl-slA Pti-slA Ra-clA Tkt-sicA และ Ts-lA

กล้วย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) และ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA และ Bh-nc-lsA

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) และ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bh-lsA Kh-slB Pti-fl-slA และ Pti-slA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และ สารพิษ (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน **Mu-cA** Ra-clA Tkt-sicA และ Ts-lA

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	มะพร้าว	หญ้าเลี้ยงสัตว์	สับปะรด	กล้วย
Bc-lsA	S2snz	S2sn	S2sn	S2sn	S2sn	S2sn	S2sz
Bh-lsA	S3z	S2osnrz	S3r	S3r	S2snz	S2osn	S3r
Bh-nc-lsA	S3oz	S2osnz	S2snz	S2osnz	S2snz	S2osn	S2sz
Kh-slB	S3oz	S2snz	S2snz	S2snz	S2snz	S2sn	S3z
Mu-cA	N	N	N	N	N	N	N
Pti-fl-slA	S3z	N	S3oz	N	S3z	N	S3oz
Pti-slA	S3z	N	S3oz	N	S3z	N	S3oz
Ra-clA	S3z	N	N	N	S3oz	N	N
Tkt-sicA	S2z	N	N	N	S3oz	N	N
Ts-lA	S3z	N	N	N	S3oz	N	N
BEACH							
MARSH							
SC							
W							

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-4

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน:

t = อุณหภูมิ m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร w = ศักยภาพในการใช้เครื่องจักร

n = ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน r = สภาวะการหยั่งลึกของราก

f = ความเสียหายจากน้ำท่วม x = การมีเกลือมากเกินไป z = สารพิษ k = สภาวะการเขตกรรม

บทที่ 6
แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” [1] เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อมเพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุดแต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงานและนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะทำให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง (ตารางที่ 6-1) เป็นต้น

[1] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ลำดับ	กฎหมาย/ ยุทธศาสตร์/ แผนพัฒนาฯ	รายละเอียด
1	**รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560**	**มาตรา 72 (1)** วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	**ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)**	**ยุทธศาสตร์ที่ 2**: การสร้างความสามารถในการแข่งขัน
		ยุทธศาสตร์ที่ 5: การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	**แผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ประเด็นย่อยที่ 2.1:** จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
		ประเด็นย่อยที่ 2.2: ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
4	**แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**	**ยุทธศาสตร์ที่ 3:** พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรหลักของภาคและสร้างความเข้มแข็งสถาบันเกษตรกร
		ยุทธศาสตร์ที่ 4: อนุรักษ์ฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน
5	**นโยบายและแผนบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ.2560-2579)**	**ยุทธศาสตร์ที่ 2**: ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สุงสุด
		ยุทธศาสตร์ที่ 4: ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
6	**ยุทธศาสตร์ภาคใต้ (พ.ศ.2561)**	**ยุทธศาสตร์ที่ 1**: พัฒนาการท่องเที่ยวของภาคให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก
		ยุทธศาสตร์ที่ 2: พัฒนาอุตสาหกรรมการแปรรูปยางพาราและปาล์มน้ำมันแห่งใหม่ของประเทศ
		ยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรหลักของภาคและสร้างความเข้มแข็งสถาบันเกษตรกร
		ยุทธศาสตร์ที่ 4: พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สนับสนุนการท่องเที่ยว การพัฒนาเขตอุตสาหกรรม และการเชื่อมโยงการค้าโลก
		ยุทธศาสตร์ที่ 5: อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน
		ยุทธศาสตร์ที่ 6: พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน
7	**ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (พ.ศ. 2561-2565)**	**ยุทธศาสตร์ที่ 1:** พัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตรอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป และการตลาด
8	**ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดปัตตานี (พ.ศ. 2561-2565)**	**ยุทธศาสตร์ที่ 1:** การสร้างเสริมเศรษฐกิจที่เข้มแข็งจากฐานเกษตรอุตสาหกรรม ผลผลิตฮาลาล การค้าการบริการและการท่องเที่ยว
		ยุทธศาสตร์ที่ 2: การพัฒนาสังคม เสริมสร้างศักยภาพคนชุมชนที่น่าอยู่ และทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับ	กฎหมาย/ ยุทธศาสตร์/ แผนพัฒนาฯ	รายละเอียด
9	**แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ. 2561-2565)**	**ยุทธศาสตร์ที่ 1:** การพัฒนาด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร
		ยุทธศาสตร์ที่ 2: การพัฒนาด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่มา: 1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ราชกิจจานุเบกษา, 2561

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560

3. แผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) กรมพัฒนาที่ดิน, 2561

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดปัตตานี (พ.ศ. 2561-2565) สำนักงานจังหวัดปัตตานี, 2563

5. แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปีตำบลบางเขา (พ.ศ. 2561-2565) องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขา, 2563

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินเป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้เขตการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลนาเกตุ ใช้กรอบแผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2561-2565 เป็นแนวทางกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ทั้งนี้ในแผนการใช้ที่ดินตำบลนาเกตุ ซึ่งแผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี (พ.ศ. 2561-2565) ได้เชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศรวมทั้งแผนพัฒนา เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะทำให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลตำบลบางเขา ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดพะเยา พ.ศ. 2562 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดพะเยา พ.ศ. 2562 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ได้กำหนดออกเป็น 6 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชน เขตอุตสาหกรรม เขตแหล่งน้ำ และเขตพื้นที่เฉพาะ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และภาพที่ 6-1

6.4.1 เขตพื้นที่ป่าไม้

มีเนื้อที่ 9,874 ไร่ หรือร้อยละ 37.45 ของเนื้อที่ตำบลตำบลบางเขา พื้นที่เขตนี้เป็นบริเวณที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย และบริเวณที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรที่ดิน เขตพื้นที่ป่าไม้นี้เมื่อพิจารณาตามวัตถุประสงค์หลักของการ ประกาศเขตและมาตรการของการ ใช้ที่ดินตามมติคณะรัฐมนตรีต่างๆ ดังกล่าว สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินออกเป็น 1 เขต คือ เขตป่าเศรษฐกิจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าเศรษฐกิจ มี เนื้อที่ 9,874 ไร่ หรือร้อยละ 37.45 ของเนื้อที่ตำบลตำบลบางเขา สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินได้เป็น 3 เขต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1) เขตบำรุงรักษาป่า (หน่วยแผนที่ 121) มีเนื้อที่ 4,959 ไร่ หรือร้อยละ 18.81ของเนื้อที่ตำบลตำบลบางเขา พื้นที่ในเขตนี้มีสภาพเป็นป่าไม้สมบูรณ์ ซึ่งอยู่ภายใต้ข้อกำหนดที่ต้องสงวนพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าไม้เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ

1.2 เขตฟื้นฟูสภาพป่าตามธรรมชาติ (หน่วยแผนที่ 122) มีเนื้อที่ 2,824 ไร่ หรือร้อยละ 10.71 ของเนื้อที่ตำบลบาง

1.3 เขตฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข (หน่วยแผนที่ 123) มีเนื้อที่ 2,091ไร่ หรือร้อยละ 7.93 ของเนื้อที่ตำบลตำบลบางเขา

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

หน่วยแผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
	เขตพื้นที่ป่าไม้	**9,874**	**37.45**
	เขตป่าเศรษฐกิจ	9,874	37.45
121	เขตบำรุงรักษาป่า	4,959	18.81
122	เขตฟื้นฟูสภาพป่าตามธรรมชาติ	2,824	10.71
123	เขตฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข	2,091	7.93
	เขตเกษตรกรรม	**7,852**	**29.78**
	เขตปลูกข้าว	4,526	17.17
211	เขตปลูกข้าวชั้นดี	4,526	17.17
	เขตไม้ผล	689	2.61
213	เขตปลูกไม้ผลชั้นดี	689	2.61
	เขตไม้ยืนต้น	2,637	10.00
214	เขตปลูกไม้ยืนต้นชั้นดี	2,637	10.00
	เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	3,235	12.27
252	เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง	3,235	12.27
	เขตชุมชน	**2,726**	10.34
320	เขตชุมชนชนบท	2,726	10.34
	เขตอุตสาหกรรม	**387**	**1.47**
410	เขตอุตสาหกรรมโรงงาน	387	1.47
	เขตแหล่งน้ำ	**512**	**1.94**
510	แหล่งน้ำธรรมชาติ	512	1.94
	เขตพื้นที่เฉพาะ	**1,777**	**6.74**
620	เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม	1,777	6.74
	รวมเนื้อที่	**26,363**	**100.00**

6.4.2 เขตเกษตรกรรม มีเนื้อที่ 11,087 ไร่ หรือร้อยละ 42.05 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 4 เขต ดังนี้

1) เขตปลูกข้าว

1.1) เขตปลูกข้าวชั้นดี (หน่วยแผนที่ 211) มีเนื้อที่ 4,526 ไร่ หรือร้อยละ 17.17 ของเนื้อที่ตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินเป็นดินเหนียวละเอียดลึกมาก มีการระบายน้ำเลวมาก พื้นที่เขตนี้กำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมเพื่อการปลูกข้าวเป็นหลัก โดยน้ำจากระบบส่งชลประทาน(หน่วยแผนที่ 211) มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบถึง ความลาดชันร้อยละ 0-2 สำหรับในเขตนี้ มี การปรับพื้นที่ส่วนใหญ่เพื่อปลูกข้าว

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินเป็นดินเปรี้ยวจัด
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- แก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวจัดด้วยวัสดุปูน
- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรียวัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุด
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทือง และปลูกพืชผักปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

1.) ปรับปรุงคุณภาพดิน

1.1) จัดหาปูนเพื่อการเกษตร(หินปูนฝุ่น)

1.2) ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวดินเค็มภาคใต้

2) ส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

2.1) สาธิตการใช้พืชปุ๋ยสด

2.2) สาธิตการทำการใช้น้ำหมักชีวภาพ

2.3) สาธิตการทำปุ๋ยหมัก พด.

3) แผนการรับรองการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและลดโลกร้อน

3.1) โครงการรณรงค์ไถกลบตอซังเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) ส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี (กรมการข้าว)

2) ส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย หมู่ที่ 4 ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี (กรมการข้าว)

3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องโครงการผลิตข้าวในพื้นที่นาร้าง (นาปรัง) ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี (กรมส่งเสริมการเกษตร)

4) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวในพื้นที่นาร้าง หมู่ที่ 1-7 ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี (กรมส่งเสริมการเกษตร)

5) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องโครงการปลูกข้าวโพดหวาน (กรมส่งเสริมการเกษตร)

6) ขุดลอกคูใส่ไก่ส่งน้ำระบบชลประทานหมู่ที่ 3 ถึงหมู่ที่ 5 ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี (องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขา)

7) ก่อสร้างคูใส่ไก่ส่งน้ำระบบชลประทานหมู่ที่ 3 ถึงหมู่ 5 ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี (องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขา)

8) พัฒนากลุ่มผลิตปุ๋ยชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร)

9) พัฒนาพื้นที่ปลูกข้าวสู่ระบบ GAP (กรมส่งเสริมการเกษตร)

10) พัฒนาพื้นที่ปลูกข้าวสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ (กรมวิชาการเกษตร)

2) เขตไม้ผล

เขตปลูกไม้ผลชั้นดี (หน่วยแผนที่ 213) มีเนื้อที่ 689 ไร่ หรือร้อยละ 2.61 ของเนื้อที่ตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินเป็นดินเหนียวละเอียดลึกมาก มีการระบายน้ำเลวมาก ดินทรายลึกมาก พื้นที่เขตนี้กำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมเพื่อการปลูก ไม้ผลเป็นหลัก โดยน้ำจากระบบส่งชลประทาน (หน่วยแผนที่ 213) มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ความลาดชันร้อยละ 0-2 สำหรับในเขตนี้ มี การปรับพื้นที่เพื่อปลูกพืชแบบไม้ผลผสม มะพร้าว

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินเป็นดินเปรี้ยวจัด ดินทรายจัด

การจัดการที่ดินในอนาคต

- แก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวจัดด้วยวัสดุปูน
- ปรับปรุงคุณภาพของดินให้มี ความอุดมสมบูรณ์ และลักษณะทางกายภาพของดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืช โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ต่างๆ เช่น ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอกซึ่งจะเป็นการปรับปรุงบำรุงดินให้ดีขึ้นทำให้ดินร่วนซุย เพิ่มการอุ้มน้ำของดินให้ดีขึ้น
- ดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่เขตนี้ รวมทั้งการปรับปรุงประสิทธิภาพแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น เหมือง ฝาย ลำคลองสาธารณะ ให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- ส่งเสริมพืชทางเลือกของไม้ผล (มะนาว กล้วย มะพร้าว หญ้าเนเปียร์)

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

พัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาที่ดิน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องโครงการปลูกผักปลอดสารพิษ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่อง โครงการปลูกมะพร้าวน้ำหอม (กรมส่งเสริมการเกษตร)

4) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่อง ส่งเสริมการปลูกแตงโม (กรมส่งเสริมการเกษตร)

3) เขตไม้ยืนต้น

เขตปลูกไม้ยืนต้นชั้นดี (หน่วยแผนที่ 214) มีเนื้อที่ 14,186 ไร่ หรือร้อยละ 43.05 ของเนื้อที่ตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินเป็นดินเหนียวละเอียดลึกมาก มีการระบายน้ำเลวมาก ดินทรายลึกมาก การระบายน้ำค่อนข้างมาก พื้นที่เขตนี้กำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมเพื่อการปลูกไม้ยืนต้นเป็นหลัก โดยน้ำจากระบบส่งชลประทาน

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินเป็นดินเปรี้ยวจัด ดินทรายจัด
- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

การจัดการที่ดินในอนาคต

- แก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวจัดด้วยวัสดุปูน
- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรียวัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ควรเป็นพื้นที่เป้าหมายในการเร่งรัดพัฒนาแก้ปัญหาดินตื้น พร้อมทั้งปรับปรุงบำรุงดินอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามแนวทางของกรมพัฒนาที่ดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นา จัดทำเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โดยเน้นการเลี้ยงปศุสัตว์ ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ หรือทำประมง

4) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง (หน่วยแผนที่ 252) มีเนื้อที่ 3,235 ไร่ หรือร้อยละ 12.27 ของเนื้อที่ตำบล มีการปรับพื้นที่เพื่อเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ส่วนใหญ่เกษตรเลี้ยงปลากะพง กุ้งกุลาดำ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ปัญหาสำหรับการหาแหล่งน้ำที่มี คุณภาพและปริมาณในการประกอบกิจการ

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ต้องปฏิบัติตามนโยบายด้านการใช้พื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างเข้มงวด เนื่องจากกิจกรรมนี้อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียง
- ควรกำหนดเขตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ชัดเจนเพื่อควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ
- พัฒนาระบบการบำบัดน้ำอย่างมีคุณภาพก่อนปล่อยออกสู่แหล่งธรรมชาติ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

1) การบริหารจัดการน้ำ
   การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
   การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตปลาสลิดดอนนาแบบครบวงจร ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดปัตตานี)

2) โครงการขยายผลการเลี้ยงปลาสลิดดอนนาสู่ชุมชนตำบลบางเขา เป้าหมาย 40 ราย (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดปัตตานี)

- ฝึกอบรมการเพาะเลี้ยงปลาสลิดดอนนา
- สนับสนุนพันธุ์ปลาเกษตรกรเกษตรกรที่มีบ่อ รายละไม่เกิน 2,000 ตัว

6.4.3)เขตชุมชน

เขตชุมชนชนบท (หน่วยแผนที่ 320) มีเนื้อที่ 2,726 ไร่ หรือร้อยละ 10.34 ของเนื้อที่ตำบล ปัญหาการใช้ที่ดินปัจจุบัน ที่มีการตั้งบ้านเรือนกระจัดกระจายมีสภาพการใช้ ที่ดินรอบชุมชนเป็นสวนไม้ผลผสมปะปนกับที่อยู่อาศัย ทำให้ ระบบสาธารณูปโภคที่ท้องถิ่นต้องดู แลและจัดการค่อนข้างมีปัญหาทั้งด้านขยะ ถนนสัญจร น้ำและไฟฟ้าเป็นต้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรเร่งศึกษาปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของชุมชน ในประเด็นปัญหาบางเรื่องที่เกินขีดความสามารถของท้องถิ่น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลควรทำเรื่องถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อขอรับการสนับสนุนในการศึกษาปัญหา แนวทาง การแก้ไข จัดทำโครงการและงบประมาณเพื่อการดำเนินการต่อไป

6.4.4) เขตอุตสาหกรรม

เขตอุตสาหกรรมโรงงาน (หน่วยแผนที่ 410) มีเนื้อที่ 387 ไร่ หรือร้อยละ 1.47 ของเนื้อที่ตำบล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ควรเร่งศึกษาปัญหาและความต้องการของอุตสาหกรรม และตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของชุมชน ในประเด็นปัญหาบางเรื่องที่เกินขีดความสามารถของอุตสาหกรรม ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ควรทำเรื่องถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อขอรับการสนับสนุนในการศึกษาปัญหา แนวทางการแก้ไข จัดทำโครงการและงบประมาณ ตามแผนพัฒนาอุตสหกรรม เพื่อการปฏิบัติการต่อไป

6.4.5) เขตแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติ (หน่วยแผนที่ 510) มีเนื้อที่ 512 ไร่ หรือร้อยละ 1.94 ของเนื้อที่ตำบล มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านอุปโภค บริโภคและเพื่อเกษตรกรรม มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ลำน้ำ และลำห้วย บึง หนอง

การจัดการที่ดินในอนาคต

ควรเร่งดำเนินการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินเพิ่มเติม แต่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปประกอบการพิจารณาดังกล่าว

ควรมีการบำรุงรักษาและขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่มีอยู่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเก็บกักน้ำ

ควรเร่งจัดทำโครงการเพื่อจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ในไร่นาของเกษตรกรและประสานงานกับกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก โดยจัดทำกรอบแผนการดำเนินการตามลำดับความสำคัญ

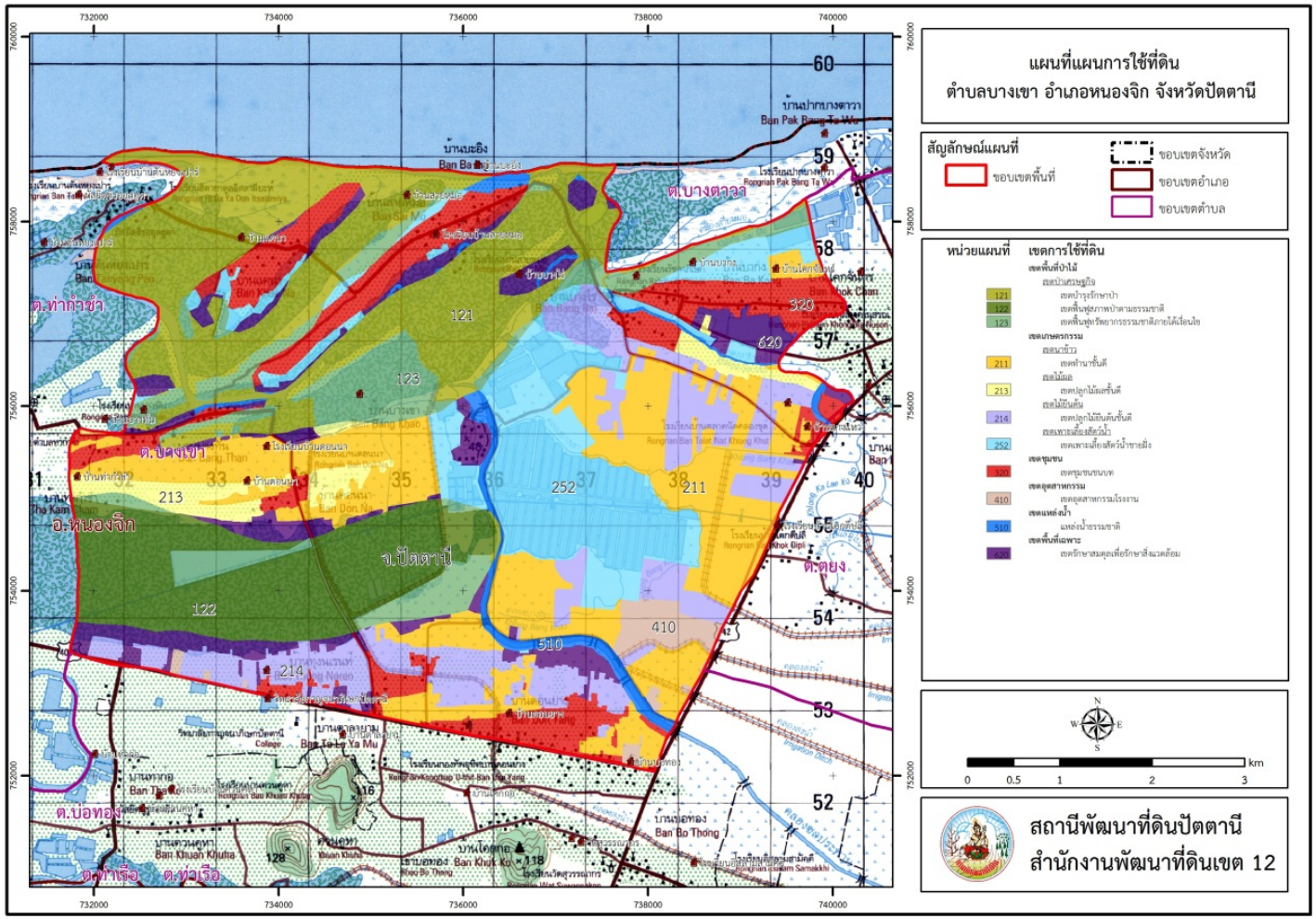
บริเวณพื้นที่ลุ่มในแต่ละพื้นที่ซึ่งเป็นที่สาธารณะประโยชน์ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ควรมี การตรวจสอบป้องกันและดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกยึดครองพื้นที่ในเขตนี้ เพราะเป็นที่สาธารณประโยชน์ สภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มต่ำไม่เหมาะสำหรับการนำที่ดินมาใช้ด้านเกษตรกรรม ควรคงสภาพไว้เพื่อการรักษาสมดุลทางนิเวศต่อไป

6.4.6) เขตพื้นที่เฉพาะ

เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม (หน่วยแผนที่ 620) มีเนื้อที่ 1,777 ไร่ หรือร้อยละ 6.74 ของเนื้อที่ตำบล

การจัดการที่ดินในอนาคต

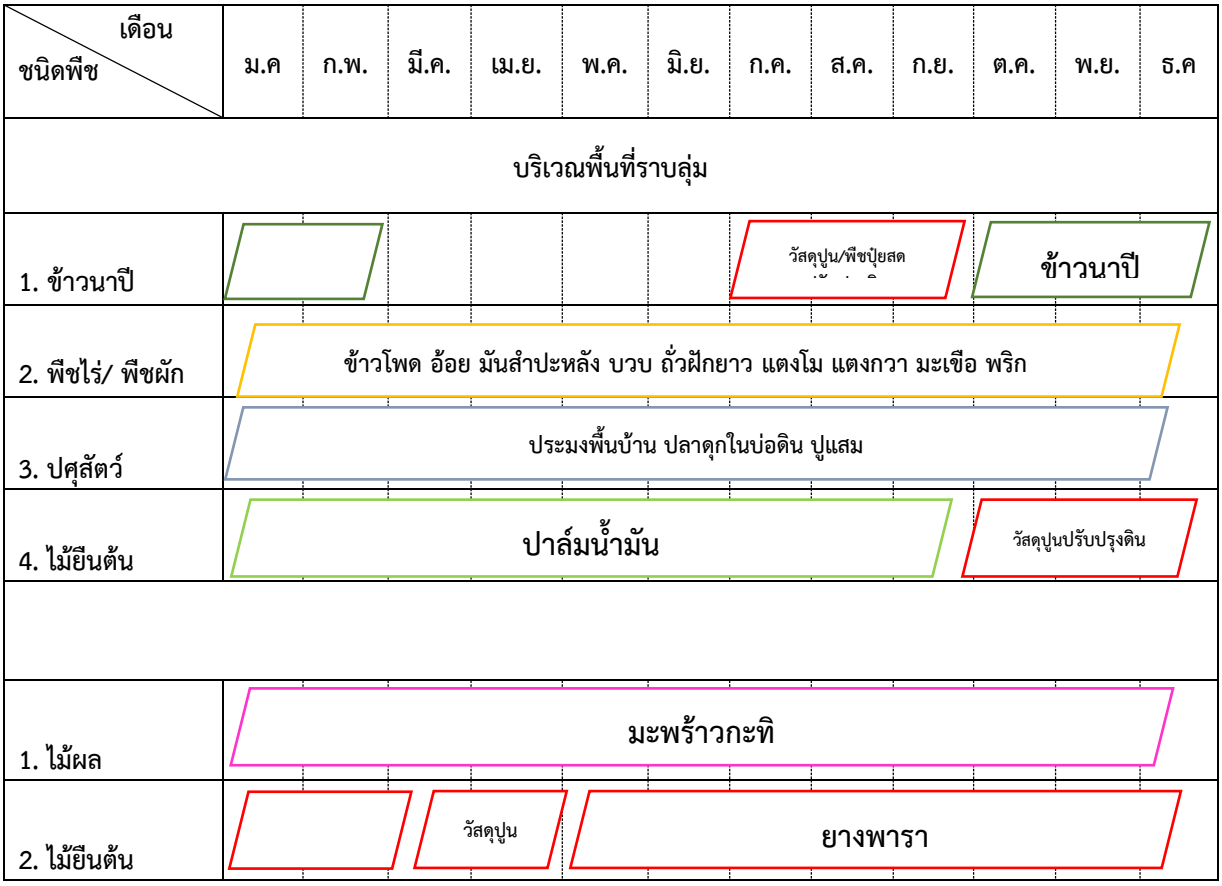
- พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นบริเวณพื้นที่ลุ่ม พื้นที่ลุ่มชื้นแฉะ มีน้ำท่วมขัง ซึ่งชาวบ้านสามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดปี โดยกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ เป็นพื้นที่รองรับน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในพื้นที่ควรเร่งรัดศึกษาสภาพพื้นที่ดังกล่าวและพิจารณากำหนดแนวทางในการพัฒนาพื้นที่พร้อมทั้งกำหนดมาตรการในการป้องกันและรักษาพื้นที่ให้คงสภาพ เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพตลอดไป
- บริเวณพื้นที่ซึ่งเป็นที่สาธารณประโยชน์ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบป้องกันและดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกยึดครองพื้นที่ในเขตนี้ เพราะเป็นที่สาธารณ ประโยชน์ สภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มต่ำไม่เหมาะสำหรับการนำที่ดินมาใช้ด้านเกษตรกรรม ควรคงสภาพไว้เพื่อการรักษาสมดุลทางนิเวศต่อไป

ภาพที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

การจัดการตามระบบการปลูกพืชตามเขตการใช้ที่ดินมีความจำเป็นดังที่ได้อธิบายไว้ในหัวข้อที่ 4.4 ระบบการปลูกพืช ตามความต้องการของชุมชนที่ต้องการโครงการสนับสนุนการจัดการทรัพยากรด้านต่างๆ เพื่อให้การใช้ที่ดินในการปลูกพืชเศรษฐกิจหรือ เลี้ยงสัตว์สำคัญมีประสิทธิภาพ ช่วงระยะเวลาที่เกิดความห่างจากการเก็บเกี่ยวผลผลิต หรือพักแปลง ฯลฯ จึงควรมีกิจกรรมเสริมการใช้ที่ดินและปรับปรุงดินควบคู่กัน ดังนี้ ภาพที่ 6-2

ภาพที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

6.6 การจัดการความต้องการส่วนต่าง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและเทศบาลตำบลตำบลบางเขา ให้แก้ไขปัญหารวม 3 ประการ คือ ***(1) น้ำใช้ทางการเกษตร ประกอบด้วย ขาดแคลนน้ำ (แหล่งกักเก็บชำรุด) ขาดแหล่งกักเก็บ (ก่อสร้างฯ) (2) ทรัพยากรดินมีข้อจำกัด ประกอบด้วย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินเปรี้ยวจัด (3) การใช้ที่ดิน ประกอบด้วย นาร้างหรือนาทิ้ง*** นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาแต่ละเรื่องและแต่ละพื้นที่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นระบบทั้งตำบล จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาทั้ง 3 ประการได้

1) แก้ไขปัญหาน้ำใช้ทางการเกษตร ประกอบด้วย ขาดแคลนน้ำ (แหล่งกักเก็บชำรุด) ขาดแหล่งกักเก็บ (ก่อสร้างฯ) ปัจจุบันมีหน่วยงานที่ดำเนินการด้านการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งด้านการพัฒนา และซ่อมบำรุง เช่นกรมชลประทาน และกรมทรัพยากรน้ำ หรือผ่านคณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำระดับจังหวัดเข้าสู่วาระการพิจารณา ประกอบด้วย

1.1) การซ่อมบำรุง/ พัฒนาระบบส่งน้ำ

1.1.1) โครงการขุดลอกผักตบชวาในลำคลอง หมู่ 1

1.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำ/ พัฒนาระบบส่งน้ำ

1.2.1) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำ หมู่ 3 และ 4

1.2.2) โครงการก่อสร้างประตูเปิด-ปิดป้องกันน้ำเค็ม หมู่ 7

2) แก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน กรณีปัญหา กรรมสิทธิ์ที่ดินนั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ จึงต้องให้ทางจังหวัดทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่แบบ One Stop Service ร่วมหน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่ ดังนี้

2.1) สำรวจรังวัดที่ดินเพื่อออกเอกสารสิทธิ์ หมู่ 5

บทที่ 7
การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลบางเขา ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบางเขา เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จำนวน 6 โครงการ ดังนี้

1) ปรับปรุงคุณภาพดิน
2) ส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
3) การบริหารจัดการน้ำ
4) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
5) แผนการรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและลดโลกร้อน
6) พัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตปลูกข้าว มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้

1.1) ปรับปรุงคุณภาพดิน
- 1.1.1) จัดหาปูนเพื่อการเกษตร(หินปูนฝุ่น)
- 1.1.1) ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวดินเค็มภาคใต้

1.2) ส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- 1.2.1) สาธิตการใช้พืชปุ๋ยสด
- 1.2.2) สาธิตการทำการใช้น้ำหมักชีวภาพ
- 1.2.3) สาธิตการทำปุ๋ยหมัก พด.

1.3) แผนการรับรองการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและลดโลกร้อน
- 1.3.1) โครงการรณรงค์ไถกลบตอซังเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน

2) เขตปลูกไม้ผล/ พืชผัก มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

2.1) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

2.1.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.2) พัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

2.2.1) ถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาที่ดิน

3) เขตปลูกไม้ยืนต้น

-ไม่มี-

4) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้

4.1) การบริหารจัดการน้ำ

4.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

4.2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

4.2.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตปลูกข้าว มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย (กรมการข้าว)

1.2) ส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย หมู่ที่ 4 (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องโครงการผลิตข้าวในพื้นที่นาร้าง (นาปรัง) (กรมส่งเสริมการเกษตร)

1.4) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวในพื้นที่นาร้างหมู่ที่ 1-7 (กรมส่งเสริมการเกษตร)

1.5) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องโครงการปลูกข้าวโพดหวาน (กรมส่งเสริมการเกษตร)

1.6) ขุดลอกคูใส่ไก่ส่งน้ำระบบชลประทานหมู่ที่ 3-5 (องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขา)

1.7) ก่อสร้างคูใส่ไก่ส่งน้ำระบบชลประทานหมู่ที่ 3-5 (องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขา)

1.8) พัฒนากลุ่มผลิตปุ๋ยชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร)

1.9) พัฒนาพื้นที่ปลูกข้าวสู่ระบบ GAP (กรมส่งเสริมการเกษตร)

1.10) พัฒนาพื้นที่ปลูกข้าวสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ (กรมวิชาการเกษตร)

2) เขตปลูกไม้ผล/ พืชผัก มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องโครงการปลูกผักปลอดสารพิษ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่อง โครงการปลูกมะพร้าวน้ำหอม (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่อง ส่งเสริมการปลูกแตงโม (กรมส่งเสริมการเกษตร)

3) เขตปลูกไม้ยืนต้น

-ไม่มี-

4) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

4.1) การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตปลาสลิดดอนนาแบบครบวงจร ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดปัตตานี)

4.2) โครงการขยายผลการเลี้ยงปลาสลิดดอนนาสู่ชุมชนตำบลบางเขา เป้าหมาย 40 ราย (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดปัตตานี)

- ฝึกอบรมการเพาะ และส่งเสริมการเลี้ยงปลาสลิดดอนนา
- สนับสนุนพันธุ์ปลาเกษตรกรเกษตรกรที่มีบ่อ รายละไม่เกิน 2,000 ตัว

5) เขตปศุสัตว์

5.1) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมต้นแบบชายแดนใต้ จังหวัดปัตตานี (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี)

5.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่อง ส่งเสริมการเลี้ยงและเพาะขยายพันธุ์แพะ – แกะในตำบลบางเขา (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี)

5.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่อง ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี)

5.4) ส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7.5.1 ความต้องการของชุมชน เกษตรกรตำบลบางเขา มีความต้องการ 4 ประการ คือ

1) แก้ไขปัญหาน้ำใช้ทางการเกษตร ประกอบด้วย ขาดแคลนน้ำ (แหล่งกักเก็บชำรุด) ขาดแหล่งกักเก็บ (ก่อสร้างฯ)

ในพื้นที่ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก มีลำคลอง 3 สายคือ คลองกือแล คลองสายหมอ คลองขุดส่งน้ำชลประทานD2 ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง น้ำไม่เพียงพอต่อการอุปโภค-บริโภค และไว้ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตร มีชายหาดทอดยาวตลอดแนวชายฝั่งคือ หาดรัชดาภิเษก

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลบางเขา คือ โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนน้ำเท่านั้น จากการตรวจสอบแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 10 บ่อ (ตารางที่ 4-1)

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนน้ำนั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

1.1) การซ่อมบำรุง/ พัฒนาระบบส่งน้ำ

1.1.1) โครงการขุดลอกผักตบชวาในลำคลอง หมู่ที่ 1

1.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำ/ พัฒนาระบบส่งน้ำ

1.2.1) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำ หมู่ที่ 3 และ หมู่ที่ 4

1.2.2) โครงการก่อสร้างประตูเปิด-ปิดป้องกันน้ำเค็ม หมู่ที่ 7

2) แก้ไขปัญหาทรัพยากรดินมีข้อจำกัด กรณีปัญหาทรัพยากรดินมีข้อจำกัดนั้น ได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

2.1) วัสดุปูนเพื่อแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวจัด หมู่ที่ 1

2.2) สนับสนุนการผลิตปุ๋ยหมักพด.1 หมู่ที่ 2, 3 และ 6

2.3) ปรับปรุงบำรุงดินโดยพืชปุ๋ยสด หมู่ที่ 4 และ หมู่ที่ 6

3) แก้ไขปัญหาการใช้ที่ดิน กรณีมีปัญหาการใช้ที่ดินนั้น ได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

3.1) พัฒนาคุณภาพดินในการทำเกษตรผสมผสาน (พัฒนาพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกพืชเกษตรผสมผสาน) หมู่ที่ 1

3.2) ปรับปรุงพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกข้าว หมู่ที่ 3 และ หมู่ที่ 5

7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 ไตรมาส 1 ปีงบประมาณ 2565 (ต.ค.-ธ.ค.2564) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) งานเร่งด่วน คือ การแก้ไขปัญหาน้ำทางการเกษตร พื้นที่หมู่ 1, 3, 4, 5 และ 7 การขุดลอกคูใส่ไก่ส่งน้ำระบบชลประทานบนพื้นที่ หมู่ที่ 3 ถึงหมู่ที่ 5

7.6.2 ไตรมาส 2 ของปีงบประมาณ 2565 (ม.ค.-มี.ค 2564) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) เขตปลูกข้าว มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

1.1) ปรับปรุงคุณภาพดิน

- จัดหาปูนเพื่อการเกษตร(หินปูนฝุ่น)
- ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวดินเค็มภาคใต้

1.2) ส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- สาธิตการใช้พืชปุ๋ยสด
- สาธิตการทำการใช้น้ำหมักชีวภาพ
- สาธิตการทำปุ๋ยหมัก พด.

2) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้

2.1) การบริหารจัดการน้ำ

- การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

2.2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

- การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.6.3 ดำเนินการในไตรมาส 2 -3 ของปีงบประมาณ 2565 (ระยะเวลา 1 มกราคม 2565 -30 มิถุนายน 2565)

1) โครงการภายใต้งบประมาณของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง จากฐานเกษตรอุตสาหกรรมผลผลิตฮาลาล การค้าการบริการและการท่องเที่ยว แผนงานบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ

- ส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย หมู่ที่ 4 ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี (กรมการข้าว)

- การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตปลาสลิดดอนนาแบบครบวงจร ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดปัตตานี)

7.6.4 ไตรมาสที่ 2-4 ปีงบประมาณ 2565 (ม.ค. 2565 - ก.ย. 2565) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) ก่อสร้างคูใส่ไก่ส่งน้ำระบบชลประทานหมู่ที่ 3 ถึงหมู่ 5

2) งานก่อสร้างตามงบประมาณ

ดำเนินการจัดทำโครงการตามผลการสำรวจและออกแบบ

7.6.5 ไตรมาส 3 ของปีงบประมาณ 2565 (เม.ย. - มิ.ย. 2564) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) เขตปลูกไม้ผล/พืชผัก มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้

1.1) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

- การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2) เขตปลูกข้าว มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้

2.1) แผนการรับรองการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและลดโลกร้อน

- โครงการรณรงค์ไถกลบตอซังเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน

7.6.6 ไตรมาส 4 ของปีงบประมาณ 2565 (ก.ค. - ก.ย. 2564) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) เขตปลูกไม้ผล/ พืชผัก มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้

1.1) พัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

- ถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาที่ดิน

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/ โครงการ	เป้าหมาย	หน่วยนับ	งบประมาณ (บาท)
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม				
1.1 เขตปลูกข้าว เนื้อที่ 4,586 ไร่	1. ปรับปรุงคุณภาพดิน			
	1.1 จัดหาปูนเพื่อการเกษตร (หินปูนฝุ่น)	33	ตัน	1,500
	1.2 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวดินเค็มภาคใต้	33	ไร่	495
	2. ส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ			
	2.1 สาธิตการใช้พืชปุ๋ยสด	50	ไร่	32,500
	2.2 สาธิตการทำการใช้น้ำหมักชีวภาพ	100	ไร่	6,500
	2.3 สาธิตการทำปุ๋ยหมัก พด.	20	ไร่	68,000
	3. การรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและลดโลกร้อน			
	3.1 การรณรงค์ไถกลบตอซังเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน	20	ไร่	20,000
1.2 เขตปลูกไม้ผล/ พืชผัก เนื้อที่ 689 ไร่	1. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน			
	1.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	100,000	กล้า	120,000
	2. พัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่			
	2.1 ถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาที่ดิน	1	แปลง	2,000
1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 2,637 ไร่	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
1.4 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 3,235 ไร่	1.การบริหารจัดการน้ำ	5		
	1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน		บ่อ	106,800

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ.2564

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตปลูกข้าว เนื้อที่ 4,586 ไร่	1. ส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย (กรมการข้าว) 2. ส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย หมู่ที่ 4 (กรมการข้าว) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องโครงการผลิตข้าวในพื้นที่นาร้าง (นาปรัง) (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4.จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวในพื้นที่นาร้างหมู่ที่ 1-7 (กรมส่งเสริมการเกษตร) 5.จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องโครงการปลูกข้าวโพดหวาน (กรมส่งเสริมการเกษตร) 6.ขุดลอกคูใส่ไก่ส่งน้ำระบบชลประทานหมู่ที่ 3-5 (องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขา) 7.ก่อสร้างคูใส่ไก่ส่งน้ำระบบชลประทานหมู่ที่ 3-5 (องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขา) 8. พัฒนากลุ่มผลิตปุ๋ยชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร) 9. พัฒนาพื้นที่ปลูกข้าวสู่ระบบ GAP (กรมส่งเสริมการเกษตร) 10. พัฒนาพื้นที่ปลูกข้าวสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ (กรมวิชาการเกษตร)
1.2 เขตปลูกไม้ผล/พืชผัก เนื้อที่ 689 ไร่	1. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องโครงการปลูกผักปลอดสารพิษ (กรมส่งเสริมการเกษตร) 3.จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่อง โครงการปลูกมะพร้าวน้ำหอม (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4.จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่อง ส่งเสริมการปลูกแตงโม (กรมส่งเสริมการเกษตร)
1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 689 ไร่	ไม่มี
1.4 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 3,235 ไร่	1.การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตปลาสลิดดอนนาแบบครบวงจร ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดปัตตานี) 2.โครงการขยายผลการเลี้ยงปลาสลิดดอนนาสู่ชุมชนตำบลบางเขา เป้าหมาย 40 ราย(ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดปัตตานี) - ฝึกอบรม และส่งเสริมการเพาะเลี้ยงปลาสลิดดอนนา - สนับสนุนพันธุ์ปลาเกษตรกรเกษตรกรที่มีบ่อ รายละไม่เกิน 2,000 ตัว
1.5 เขตปศุสัตว์	1.โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมต้นแบบชายแดนใต้ จังหวัดปัตตานี (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี) 2.จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่อง ส่งเสริมการเลี้ยงและเพาะขยายพันธุ์แพะ – แกะในตำบลบางเขา (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี) 3.จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่อง ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี) 4.ส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี)

ที่มา : แผนปฏิบัติงาน ปี พ.ศ.2565 องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี พ.ศ.2564

: แผนปฏิบัติงาน ปี พ.ศ.2565 สำนักงานเกษตรเกษตรอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

: แผนปฏิบัติงาน ปี พ.ศ.2565 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี

: แผนปฏิบัติงาน ปี พ.ศ.2565 ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดปัตตานี

: แผนปฏิบัติงาน ปี พ.ศ.2565 ศูนย์วิจัยข้าวปัตตานี

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/ โครงการ/ กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
เขตเกษตรกรรม															
เขตปลูกข้าว	**1. ปรับปรุงคุณภาพดิน**														
	1.1 จัดหาปูนเพื่อการเกษตร(หินปูนฝุ่น)	ตัน	33	33	33	33	33	165	39,600	39,600	39,600	39,600	39,600	198,000	พด.
	1.2 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวดินเค็มภาคใต้	ไร่	33	33	33	33	33	165	495	495	495	495	495	495	พด.
	2. ส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ														
	2.1 สาธิตการใช้พืชปุ๋ยสด	ไร่	50	50	50	50	50	250	32,500	32,500	32,500	32,500	32,500	162,500	พด.
	2.2 สาธิตการทำการใช้น้ำหมักชีวภาพ	ไร่	100	100	100	100	100	500	6,500	6,500	6,500	6,500	6,500	32,500	พด.
	2.3 สาธิตการทำปุ๋ยหมัก พด.	ไร่	20	20	20	20	20	100	34,000	34,000	34,000	34,000	34,000	170,000	พด.
	3. แผนการรับรองการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและลดโลกร้อน														
	3.1 โครงการรณรงค์ไถกลบตอซังเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน	ไร่	20	20	20	20	20	100	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	100,000	พด.
เขตปลูกไม้ผล/พืชผัก	**1. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน**		33	33	33	33	33	165	56,100	56,100	56,100	56,100	56,100	280,500	พด.
	1.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	50,000	100,000	100,000	100,000	100,000	450,000	60,000	120,000	120,000	120,000	120,000	540,000	พด.
	2.พัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่														
	2.1 ถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาที่ดิน	แปลง	1	1	1	1	1	5	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	10,000	พด.
	3. ปรับปรุงคุณภาพดิน														
	3.1 จัดหาปูนเพื่อการเกษตร(โดโลไมท์)	ตัน	-	33	33	33	33	132	-	56,100	56,100	56,100	56,100	224,400	พด.
	3.2 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	-	66	66	66	66	264	-	990	990	990	990	3,960	พด.

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/ โครงการ/ กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
เขตเกษตรกรรม															
	4. พัฒนาที่ดินเพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตามAgri-Map														
	4.1 จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่	ไร่	-	50	50	50	50	200	-	75,000	75,000	75,000	75,000	300,000	พด.
	4.2 ปุ๋ยหมัก พด.	ตัน	-	25	25	25	25	100	-	85,000	85,000	85,000	85,000	340,000	พด.
เขตปลูกไม้ยืนต้น	**1. การรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและลดโลกร้อน**														
	1.1 โครงการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	-	10	10	10	10	40	-	17,000	17,000	17,000	17,000	68,000	พด.
เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	**1. การบริหารจัดการน้ำ**														
	1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	6	6	6	6	6	30	106,800	106,800	106,800	106,800	106,800	534,000	พด.
	2. ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														
	2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	150,000	36,000	36,000	36,000	36,000	36,000	180,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ
ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ.2564

คณะผู้จัดทำ

นายศรีศักดิ์	ธานี
นายมงคล	นิตย์บูรณ์
นายพรพรหม	พรหมเดชะ
นายพิศุทธิ์	มิกาศ
นายกิตติศักดิ์	ประชุมทอง
นายณรงค์	มะลี
นายสุชน	คชาทอง
นางสาวสุรีย์พร	นวลศรี